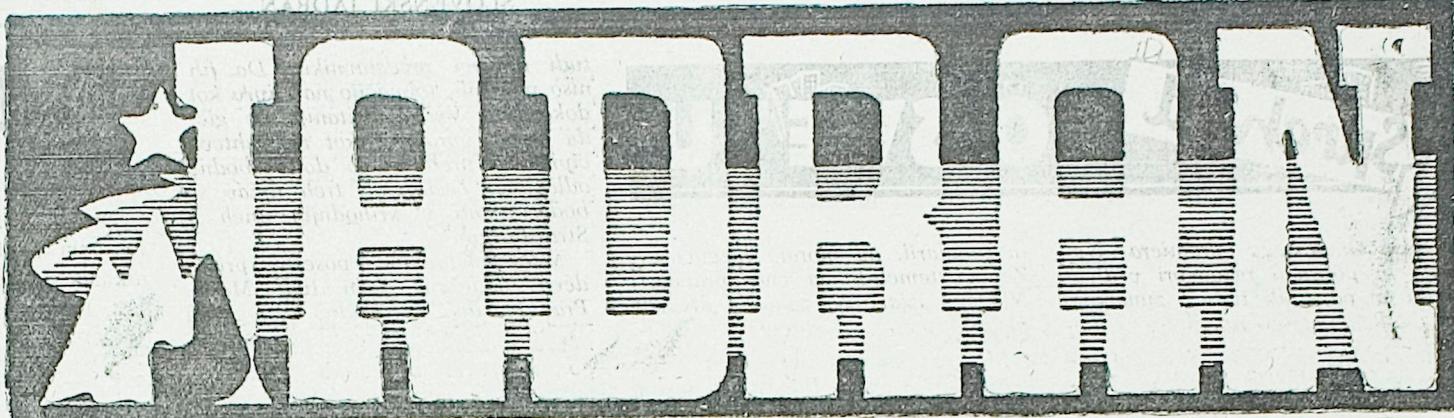

SLOVENSKI

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadranc« — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Sanatorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predel 2 — Celotna naročnina 500 dinarjev, polletna din 250, cetrletna pa din 130 — Tekoči račun pri Narodni baniki v Kopru št. 657-T-162 — Rokopisov ne vračamo

LETNO IV. ŠTEV. 28

Koper, petek 8. julija 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKADIN 10

Sprejem predsednika Nehruja na ljubljanski železniški postaji

Jugoslavija je s cvetjem sprejela velikega prijatelja

Predsednik indijske vlade Nehru je bil teden dni gost v naši državi. Prav gotovo je, da Jugoslavija doslej še nobenega prijatelja ni sprejela s takim veseljem in nadušenjem, kakor je to pokazala s sprejemu Nehruja. Ko je prejšnji četrtek prispel v Beograd, je visokega gosta in prijatelja iz daljne Indije glavno mesto Jugoslavije zasulo s cvetjem, prav tako prisrčnega sprejema pa je bil deležen na vsej poti po naši državi.

Ob prihodu v Jugoslavijo je Nehruja, ki je s svojim spremstvom priletel s posebnim letalom JAT iz Avstrije, sprejel na zemunskem letališču predsednik Tito s soprogo Jovankom in visokimi državnimi funkcionarji. Sprejem je bil nad vse prisoten. Predsednik Nehru se je po pozdravu s tovaršem Titom in drugimi jugoslovenskimi državniki obrnil prek radio Beograd na vse naše narode naše države. V svojem pozdravnem govoru je dejal, da je nestrično pričakoval trenutka, ko bo lahko prišel v Jugoslavijo. Nato je dejal predsedniku Titu:

»Ko ste Vi, gospod predsednik, obiskali našo državo, smo Vas z veseljem sprejeli, prepričani, da se bomo od Vas lahko marsičesa naučili. Že od tedaj sem si žezel in nestrično pričakoval ta obisk, žezel sem obiskati Vašo lepo deželo, da bi videl, kaj ste napravili, in se, porabljajoč Vaše bogate izkušnje v graditvi države, učil od Vas. Ko se zahvaljujem za topel sprejem, sem prepričan, da bo ta obisk mnogo končil meni in mojim sodelavcem.« —

S predsednikom Nehrujem potuje razen njegovega spremstva tudi njegova hči, gospa Indira Ghandi. Še isti večer je predsednik Nehru polobil venec na grob Neznanega vojaka na Avali. V petek so se v Beogradu začeli razgovori med obema predsednikoma, ki so jim prisostvo-

V soboto je v mali dvorani koprskoga gledališča na skupnem zasedanju obeh zborov Okrajni ljudski odbor razpravljal o izvrševanju družbenega plana koprskoga okraja. To je bila najvažnejša točka dnevnega reda, so pa razen tega razpravljalji in sklepali še o nekaterih gospodarskih vprašanjih in sprejeli nekaj upravno-administrativnih ukrepov in odločb. Tako so med drugim sprejeli odlok o ustavitev Ekonomike srednje šole v Kopru, ki bo velika pridobitov za vse področje. S posebnim odlokom so dopolnili okrajni proračun, potrdili so odlok Ljudskega odbora mestne občine v Kopru o dopolnilnih plačah, imenovali so sodnike porotnike pri Okrajnem sodišču v Piranu in drugo.

Poročilo o izvrševanju družbenega plana za letošnje leto je podal podpredsednik OLO in predsednik Gospodarskega sveta tovariš Gino Gobbo. Zaradi primerjave je uvodoma govoril o izvršitvi lanskotelnega družbenega plana, ki je že razvidna iz odobreneh zatrujenih računov posameznih gospodarskih organizacij. Skušali bomo v naslednjem podati kratek pregled izvršenja družbenega plana po najvažnejših postavkah.

Družbeni plan za leto 1954 je predvideval za 2.257.000.000 din brutto produkta, bil pa je daleč prekoračen. Ostvarjen je bil v višini 2.930.000.000 din ali prekoračen za 27 odstotkov. V primeri z letom 1953 je bil za celo milijardo din višji. Plan je največ presegla trgovina — (za 76%), nato obrt, dalje promet (52%), industrija in rudarstvo (za 29%) in prav toliko ribištvo, na zadnjem mestu pa je gostinstvo (18%).

Po ostvarjenem absolutnem brutto produktu pa je na prvem mestu industrija in rudarstvo, nato trgovina in še promet, druge gospodarske dejavnosti pa v manjši meri.

V primerjavi z doseženim narodnim dohodom pa je položaj nekoliko drugačen. Seveda je tudi dohodek daleč prekoračen. Na prvem mestu je spet trgovina, ki je

čanje proizvodnje v nekaterih gospodarskih panogah in znižanje materialnih in režijskih stroškov proizvodnje, dalje močno prekoračen planirani promet v trgovini in gostinstvu, kurzna razlika zaradi ugodnejše prodaje tuje valute, konjunktura tržišča in zaradi tega povecanje cen, povečan izvoz in podobno. Seveda ti vzroki še zdaleč niso vsi pozitivni in je bila zlasti trgovina zaradi pojavov neupravičenega navijanja cen podprtvena hudi družbeni kritiki. Vsi ti pojavi so imeli za posledico mnogo večji dobiček gospodarskih organizacij, zaradi česar so se zvišali tudi dohodki okrajnega in občinskih proračunov.

Poročilo o izpolnjevanju družbenega plana za letošnje leto navaja v glavnem podatke za prvi pet mesecov, to je januar — maj 1955, točneje podatki pa so za prvo tromešec. Navedli bomo najvažnejše podatke o realizaciji plana najprej samo za prvo četrletje. Tako je bila prodajna vrednost oziroma vrednost opravljenih uslug ostvarjena 24 odstotno, materialni stroški 23,2 odstotno; brutto produkt 26,9%, amortizacija 21%; narodni dohodek je bil ostvarjen 27,8 odstotno, obresti od osnovnih sredstev 22%, zemljarina 82%, rezervni sklad v trgovini in gostinstvu 28%, investicijski sklad prav tako v trgovini in gostinstvu -3%, prispevek za kadre 16%, anuitete v trgovini in gostinstvu 4%, prometni davek 23%, plače po tarifnem pravilniku 20% in prispevek za socialno zavarovanje 20%; dobiček 39 odstotno, zvezni davek na dobiček 34%, rezervni sklad 16%, anuitete 11,9%, udeležba okrajnega in občinskih ljudskih odborov na dobičku 65,7%, investicijski skladi prometnih podjetij in skladi občinskih ljudskih odborov 45% in skladi za samostojno razpolaganje z dočinilnimi plačami ter izdatki 24,9%.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se posamezne postavke družbenega plana normalno realizirajo. Višja realizacija zemljarine je nastala zato, ker podjetja to plačujejo povsodno v naprej, anuitete pa se plačujejo polletno za nazaj. Od uresničenega investicijskega sklada pa odpade skoraj vse na prometna podjetja (74 milijonov din od 79.931.000).

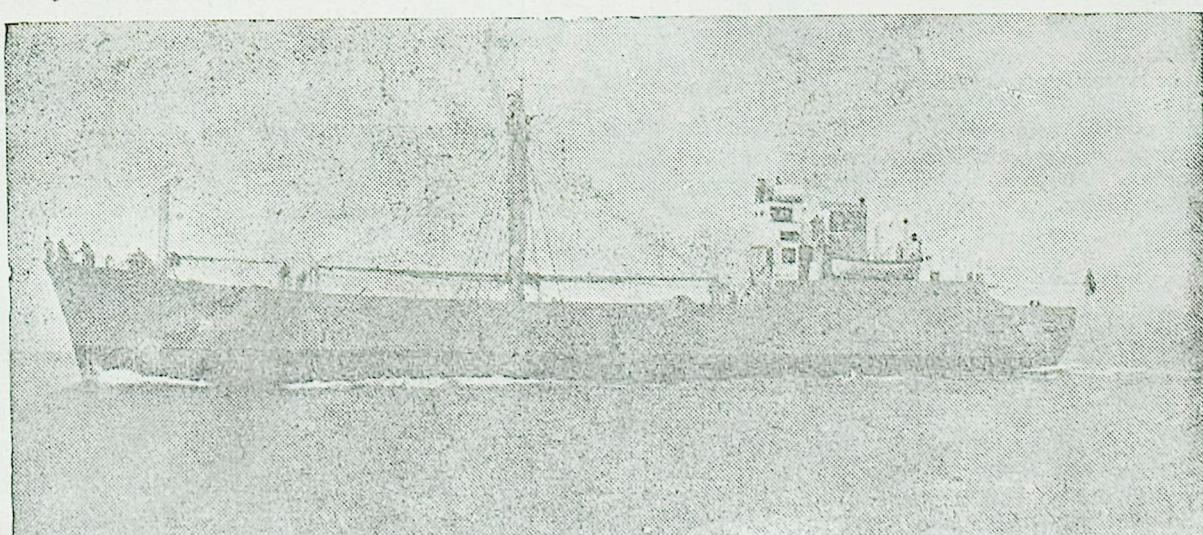
Dobro lažje dojeli gospodarski napredok okraja v letošnjem letu, iznašamo nekatere podatke o izvršenju letošnjega plana proizvodnje v primerjavi z istim obdobjem

v lanskem letu, in to za prvi pet mesecov. Tako je bil v tem času plan v industriji in rudarstvu dosegzen z 27,2 odstotka, medtem ko lanskotelnega za isto obdobje preseg kar za 87,2%. Po posameznih vejah industrije in rudarstva je največji uspeh dosegla kovinska industrija, ki je realizirala za letos predvideno proizvodnjo že v prvih petih mesecih 55,7 odstotno. Primerjave z lanskim letom ne moremo napraviti, ker je bila tedaj ta veja gospodarske dejavnosti v koprskem okraju šele v poizkusni fazzi proizvodnje. Na drugem mestu je razdeljevanje električne energije, ki je bilo ostvarjeno z 48,3%, v primerjavi z istim obdobjem v lanskem letu pa 111,2%. Sledi realizacija proizvodnje v ladjedelnanstvu s 43,5% (v primerjavi z lanskim obdobjem 120,9%), dalje proizvodnja v kemični industriji 42,3% (151,2%), proizvodnja premoga 37,7% (330,4%), v grafični industriji 29,1% (100%), v gradiščni industriji 25,4% (163,2%), proizvodnja v živilski industriji 23,2% (207,3%) in v lesni industriji 15,9% (v primerjavi z lanskim letom pa 135,9%). Samo v proizvodnji soli je tudi letos kot lani v tem času indeks še ničla.

Za nekoliko nižjo proizvodnjo v prvih petih mesecih v primerjavi s celim letom je več objektivnih vzrokov. Tako začne proizvodnja soli praktično šele z junijem, prava sezona za ribo predelovalno industrijo pa proti koncu prvega polletja. Razen tega predvideva družbeni plan za letos zaradi dokončanja in izvedbe nekaterih gradbenih del in montaže strojev pri rudniku v Sečovljah, »Mechanotekhnik« v Izoli, »Lamia« v Dekanah in tovarniščetv »Istra« v Kopru glavno proizvodnjo v teh podjetjih šele v drugem polletju. Kljub vsemu pa se je proizvodnja, zlasti če upoštevamo velike težave pri nabavi raznega reproduktijskega materiala, v primerjavi z lanskim letom zelo občutno dvignila, kar je vsekakor odraz splošnega gospodarskega napredka koprskega področja.

Tudi število delavcev v industriji se je v teh petih mesecih zelo dvignilo. Od 2489 industrijskih delavcev v decembru 1954 je naraslo število na 2977 v mesecu maju letos.

Glede na stanje v lanskem letu se je letos povečal tudi ulov rib, in sicer kar za 69%. Letos so ribiči ujeli že 250 ton rib ali 12% plavirane postavke, madem pa je (Nadaljevanje na 2. strani)

Prekoceanska ladja Splošne plovbe Koper »Gorenjska« je med najlepšimi plovimi objekti tega novega podjetja trgovske mornarice, ki se vedno bolj uveljavlja v našem gospodarstvu.

Sprehod PO SVETU

Obisk indijskega premiera Nehruja in politični razgovori v Beogradu so odtekli tudi v zunanjem svetu. Po mnenju raznih komentatorjev dobiva politika dejavnega sožitja vedno trdnejše temelje. Beografski razgovori so pokazali celo vrsto enakih pogledov Indije in Jugoslavije na svetovni položaj hkrati pa tudi nakazali možnost rešitve številnih mednarodnih vprašanj. Zato lahko upravičeno gledamo na ta obisk kot na velik prispevek k utrditevi miru in razširitevi sodelovanja med narodi. Več je govor o sprejemu in podrobnosti bicanja predsednika Nehruja v Jugoslaviji na drugem mestu.

Po plenarnem zasedanju Organizacije združenih narodov in objavi mnogo obetače deklaracije je dejavnost politikov usmerjena k urenjevanju, oziroma reševanju posameznih mednarodnih vprašanj, o katerih je bilo govor v San Franciscu. Stiri velesile se cesto pripravljajo na konferenco svojih državnih editeljev in politični opozovalci menijo, da lahko podesi zasedimo prizračenost na popuščanje. Zunanjih ministri treh zahodnih držav ZDA, Velike Britanije in Francije se bodo pred konferenco sestali v Parizu, da bi še enkrat med seboj pretresli stališča svojih vlad. Glavna vprašanja, ki jih bodo obravnavali na konferenci štirih v Ženevi bodo združitev Nemčije, vprašanje razročitve in varnostnega sistema.

V zvezi s konferenco je tudi Hruščev na proslavi dneva neodevisnosti ZDA v ameriškem poslanstvu v Moskvi izjavil, da gre Sovjetska zveza na ženevsko konferenco z glavo pokonci in del, da njihovi pomirjevalni predlogi niso izraz notranjih slabosti v državi, čeprav jih nekateri skušajo tako tolmačiti. Hruščev je govoril tudi o tem, da mora esakdo priskevati svoj delež za zmanjšanje mednarodne napetosti.

V nekaj vrstah

HONKONG. Kakih 250 tisoč mobiliziranih kmetov bije že nekaj dni hud boj na nasipi reke Jangce, ki grozi, da bo poplavil bližnja bogata rizična polja.

*

BOMBAY. Portugalske oblasti v Goo so aretirale voditelje 55 indijskih prostovoljev, ki so prišli v Goo, da bi s pasivnim odporom árazili zahtevo po krikličtvu te portugalske kolonije k Indiji.

*

GAZA. Mešana komisija za premire je obosodila Egipt in Izrael zaradi spopadov vzhodno od Gaze. Egipt je obsojen, ker so njegove enote streljale iz avtomatskega orožja in minometalcev na neko Izraelsko naselbino, pri čemer je bilo ubitih 7 Izraelcev. Izrael pa, ker so njegovi vojaški oddelki streljali na sistem področju in ubili enega egyptovskega vojaka, ramili pa tr.

*

SAIGON. Predsednik južnovietnamske vlade Ngo Din Diem je po radiju izjavil, da je narodna vojska popolnoma premagala uporniško ločino HoaHao. Po njegovih besedah je sedaj odprta pot za agrarne in upravne reforme v krajih, ki so bili doslej pod oblastjo Hoa-Hao.

*

PARIZ. Po razgovorih bivšega francoskega rezidenta v Alžiru Jacquesa Soustelle v Parizu z ministri in jedrskimi strokovnjaki, je bilo sklenjeno, da se bodo v kratkem lotili gradnje atomske električne centrale v Alžiru.

*

MEXIKO. V začetku tedna so bile v Mehiki volitve novega predstavnika doma. V zgodovini dežele so bile to še najbolj mire volitve. Vladna stranka revolucionarnih institucij je dobila nad 60 odstotkov glasov.

*

ADEN. Britanske oblasti v Adenu poročajo, da se boji v goratem področju Maula Matar še niso končali. Britanski štab na Srednjem vzhodu je poslal tudi v Aden nove znatne okrepitev.

in poudaril, da morajo razgovori v Ženevi temeljiti na evropskopravnosti. Njegovo izjavlo so zahodni državniki že pozitivno sprejeti.

Medtem ko se torej obeta Nemcem združitev, v Bonnu še vedno niso prenagali težav okrog formiranja svoje vojske. Ne samo, da je prišlo do ostrih nasprotij med vladom in socialdemokratsko opozicijo, ampak so prišla na dan tudi notranja nasprotna v Adenauerjevi stranki. Sicer pa so priprave na ženevsko konferenco vse to potišle nekoliko v ozadje.

Po daljši notranji krizi se je letem demokristjan Antoniu Segniu posrečilo doseči sporazum o sodelovanju v novi vladi in o vladnem programu. Po tem sporazumu med voditelji štirih strank je Segni sprejel mandat za sestavo nove vlade, v kateri so zastopani demokrati, socialdemokrati in liberalci. Republikanci ne bodo sodelovali v vladi, obetajo pa ji svojo podporo v parlamentu.

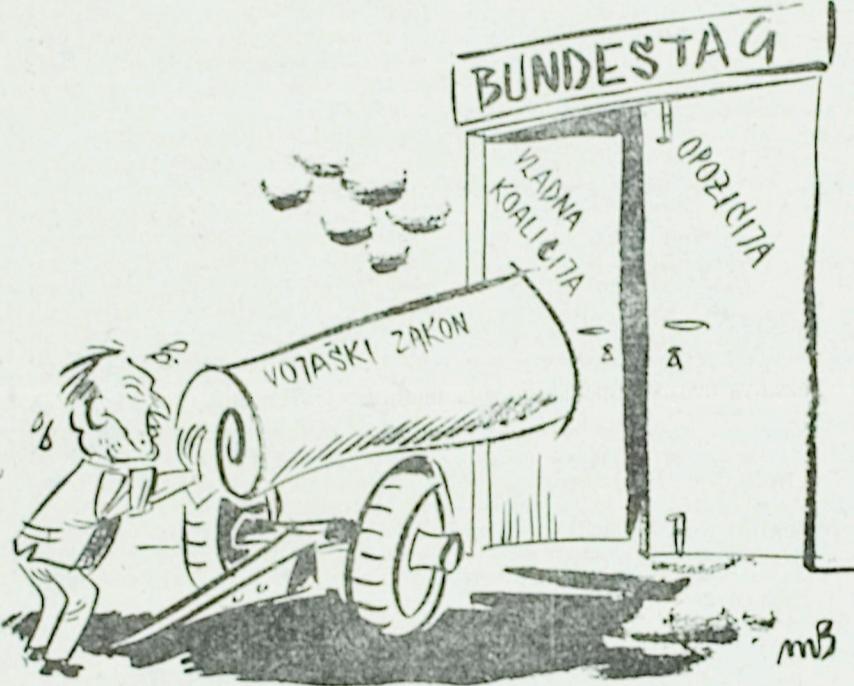
Vlada Velike Britanije je sklenila, da bo pocabila na skupno konferenco Grčijo in Turčijo, da bi na njej skušali doseči sreditev ciperskega vprašanja. Ta odločitev Velike Britanije je naletela na ugoden odmev tako v Turčiji kot v Grčiji, med tem pa prebivalstvo Cipra odločno zahteva, da konferenci prisostvujejo

tudi njegovi predstavniki. Da jih niso povabili, tolmačijo na Cipru kot dokaz, da Velika Britanija ne gleda na to vprašanje kot na zahtevo cipskega prebivalstva do svobodne odločitve. Zastopniki treh držav se bodo sestali v prihodnjih dneh v Strassburgu.

Med kolonialnimi posestvi prizadeva Angležem skrb tudi Malta. Prav te dni je vladna delegacija Malte v Londonu postavila zahtevo po združitvi z Veliko Britanijo, medtem ko opozicija zahteva avtonomijo dominiona. Vse kaže, da bo angleška vlada podprla pri vredlog. Tudi laburisti so mnenja, naj bi dobita Malta status dominiona.

Predsednik egiptoške vlade je te dni razdelil v Zgornjem Egiptu vse veleposredni zemljo načelnikom. Ob tej priložnosti je v svojem govoru poudaril, da egiptoška revolucija še ni končana in da bo revolucionarni režim trajal tako dolgo, dokler ne bo izpolnjeno njegovo poslanstvo s tem, da bo ustvaril socialistično demokracijo, v kateri ne bo razrednega boja in manjšina ne bo mogla usiljevati svojih zakonov večini. Sodijo, da je to Naserjev odgovor na glasove, da bodo v Egiptu kmalu začeli delati stare politične stranke.

V Beogradu so se začela pogajanja med Jugoslavijo in Italijo o ribolovu na Jadranu in tehnično-gospodarskem sodelovanju med obema državama. Italijanska delegacija se mudi že več dni v našem glavnem mestu. Sporazum bo sklenil v imenu italijanske vlade bieši državni podstojnik pri ministrstvu za zunanjo trgovino Enzo Storoni.

Adenauer: »Donnerwetter! Saj se niti na naši strani noči čisto odpretil!«

Znaten gospodarski napredok

(Nadaljevanje s 1 strani.)
glavna sezona za ribolov še le pred njimi. Zaradi izpopolnjenih naprav za ribolov in povečanja ribiške flote je pričakovati tudi v tej panogi uspešno realizacijo postavljenega plana.

V gradbeništvu predvideva letoski družbeni plan za milijardo in dvesto milijonov din del. Od tega bodo lahko gradbene podjetja v koprskem okraju, če upoštevamo mehanizacijo, ki bo še letos dobavljena, opravila za 800 milijonov din gradbenih del, za preostalih 400 milijonov din del pa bodo izvršila gradbena podjetja iz sosednjih okrajev. Intenzivnejše delo v gradbeni stroki je začelo še v maju.

V prvih štirih mesecih so delati v glavnem na objektih, za katere so bili odobreni krediti še v lanskem letu. Skupaj je bilo v gradbeništvu v prvih petih mesecih opravljeno del za 320 milijonov din ali 26,7% letnega plana. Realizirani dobiček gradbenih podjetij je v letosnjem letu manjši in zato realnejši kot lansko leto. Samo pri Upravi za

melloracije ni tako, ker ta se vedno ustvarja veliko pretrirani dobiček (32,3%), zato bodo kalkulacije in struktura cen pri tem podjetju ponovno posebej preverjene in je pričakovati, da bo tudi dobiček tega podjetja ob koncu prvega polletja padel na opravičljivo nivo.

V prometu je bil letni plan dosegzen z 42,8 odstotka. Tovorni in potniški (cestni) promet s 36%, pomorski promet s 53,3%, usluge v delavnica pa s 35,2%. Sorazmerno

nekoliko nižja realizacija v cestnem prometu je opravičljiva glede na dejstvo, da je glavna sezona za prevoze še drugo in tretje troimešecje — od aprila do septembra — ko začne tudi turistična sezona, odkup kmetijskih podelkov in se poveča gradbena dejavnost. Razen tega pa predvideva družbeni plan nabavo nekaj prevoznih sredstev za potniški in tovorni promet se v drugem polletju, kar bo tudi vplivalo na porast prometa.

V trgovini teče realizacija družbenega plana še najbolj normalno. Tako je od skupno predvidenega prometa osem milijard in stošest milijonov din realizirano v prvih petih mesecih tri milijarde 339 milijonov dinarjev ali 41,9 odstotkov letnega plana. Tako v celoti, kot tudi po posameznih trgovskih podjetjih je realizacija zadovoljiva, tako v notranji, kot tudi v zunanjem trgovinski službi.

V turizmu in gostinstvu je družbeni plan predvidel letos za 340 milijonov dinarjev prometa. Od tega odpade 156 milijonov na turistične objekte. V prvem tromesečju letos je bil pisan realiziran z 19,4%, od cesar odpade glavni del na goštictva in hotel Triglav v Kopru. Gostinci in turistične organizacije so se na letošnjo sezono še kar dobro pripravili. To velja zlasti za hotel Palace in Central v Portorožu, manj pa za hotela Helios in Metropol v Piranu. Pomanjkljivost je bila tudi v prepoznam začetku izvajanja investicijskih del pri gostinskim in turističnim obratih; na slabo gospodarstvo nekaterih

DAN BORCEV

Dne 4. julija 1941 se je v vili direktorja »Politike« Vladimira Ribnikaria na Dedinju v Beogradu ustal Politbiro Centralnega komita KPJ. Zasedanju je predsedoval tovarš Tito. Po uvodnem poročilu o stanju v Jugoslaviji po prvih pripravah za splošno ljudsko vstajo, ki jo je organizirala Komunistična partija, je tovarš Tito predlagal, naj bi po vsej državi začeli z oboroženim bojem proti okupatorju. V ta namen je predlagal ustanovitev partizanskih odredov, ki bodo lahko takoj sposobni za oborožene akcije proti naci-fašistom. Politbiro je vse predloge tovarša Tita brez pridržka sprejal in odobril. Obenem je bil izdelan podroben načrt upora v Srbiji in načrt za osvoboditev posameznih predelov Srbije, kjer naj bi bila baza za nadaljnje vodstvo operacije proti okupatorju.

Na podlagi sprejetih sklepov je bil vsem narodom Jugoslavije poslan progglas, ki ga je natisnila ilegalna partijska tiskarna v Beogradu. Od 12. julija, ko je izšel, se je proglašlo bliskovito razširil po vsej Jugoslaviji. Ob njem so se navduševali delavci in kmetje, mladinci in napredni intelektualci so prijeli za orložje. Neposreden povod za oboroženo akcijo je bil zahrbni napad hitlerjevske oboroženega stroja na Sovjetsko zvezo. Na ta napad so se nanašale prve besede proglaša: »Že tri tedne se bije največja in najbolj kravata bitka v zgodovini sveta . . . na koncu pa je pozval delavce, kmete, meščane in mladino Jugoslavije: »V boju proti fašistični okupatorski bandi, ki teži, da bi iztrbila ne le najboljše borce naroda, marveč Slovane na Balkanu in hoče podjarmati ves svet. Teži za tem, da uvede najstrašnejšo vlado nad narodi, kakršne ne pomni zgodovina!«

Cetrtega julija leta 1941 je bil torek dan za splošno vstajo jugoslovanskih narodov. Po spontanem odporu, ki so ga proti osvojinskim fašističnim silam manifestirali načrti ljudje po vsem svetu z veseljem pozdravili prebujenje resničnih junakov in pravih domoljubov Jugoslavije. Sele zdaj so prav zapokale puške in so maščevalna zrna sejala smrt in strah med besne okupatorske tolpe.

Cetrti julij je zato odslej Dan borcev.

Za nas in vse naše potomce bo ponosen praznik borbene ljubezni

do domovine, praznik visoke razredne zavesti naših ljudi, ki so

na ta dan pred štirinajstimi leti začeli nečloveško borbo na življeno in smrt s pobesnelim okupatorjem.

Cetrti julij je svet spomin in vzor

domovinske ljubezni in borbe za svobo

do življenja. S proslavo tega dne organizacije Zvezde borcev utrjujejo

slavne tradicije domovinske vojne in proletarske revolucije ter vzgajajo mladi rod v duhu pridobitev

narodnoosvobodilne vojne. Kot ima

vsička republika naše federacije

svoj borbeni praznik — Dan vstaje, ki je pri nas Slovencih 22. julij,

tako je cetrti julij skupni praznik vseh borcev narodnoosvobodilne

vojne Jugoslavije. Organizacije Zvezde borcev so ga že letos proslavile

na kar najbolj svečan način. Povod so bile slavnostne seje odbo

rov, mnogokrat pa so na sestankih celotnega članstva in akademijah

proslavili ta skupni dan vseh jugoslovanskih borcev.

Nehru v Jugoslaviji

(Nadaljevanje s 1 strani.)

sokim gostom priredil kosilo predsednik ljudske skupščine BiH Djuro Pucar - Stari, nato pa so nadaljevali pot preko Mostarja v Dubrovnik.

Po vsej poti so visoke in drage goste prebivalci načudeno pozdravljali in jih zasipali s cvetjem. Po prihodu v Dubrovnik so si gostje ogledali mestne zanimivosti, zvečer pa so prisostvovali slavnostni balenii predstavi »Lectovo srce« Krešimirja Baranovića. V pondeljek do poldne so se na jahti »Jadranka« odpeljali v Split, ki jim je popoldne priredil prisrčen sprejem. Zvečer so gostje s posebnim elakom zapustili Split in so zjutraj v torek prispevali v Zagreb. Hrvatska metropola jih je prav tako prisrčno pozdravila. Predsednik Nehru si je med drugim ogledal tudi tovarno »Rade Končar« in prisostvoval veliki vojaški paradi. Po kosilu so gostje nadaljevali pot v Slovenijo in popoldne prispevali v Ljubljano. Ljubljani so prisostvovali visokemu gostu prekrasen sprejem in kljub dežju vztrajali na ulicah. Na kolodvoru so drage goste sprejeli in pozdravili najvišji predstavniki ljudske oblasti Slovenije. Sprejem je izvenel v veliko manifestacijo indijsko-jugoslovanskega prijateljstva. Gosti so po kratkem postanku v Ljubljani nadaljevali pot preko Vrhnike in Postojne na Brijone, kjer se je predsednik Nehru zoper sestal s tovaršem Titom na zaključne razgovore.

„Splošna plovba Koper“ krepko napreduje

Po priključitvi nekdanje cone B tržaškega ozemlja k matični domovini je bilo ustanovljeno tudi podjetje »Splošna plovba Koper«. To naj bi bil zametek slovenske trgovske mornarice. Vendar pa so se že takoj pojavile velike težave, predvsem zaradi pomaranjanja kreditov za nabavo plovnih objektov, ki bi podjetje tudi res lahko priklicali v življenje. Podjetje je pravzaprav nastalo zato, ker so se že lani v aprili razširili glasovi, da bo tudi naša jugoslovanska trgovska mornarica decentralizirana. Splošni razvoj in načela demokratičnega upravljanja so terjala tako decentralizacijo in razdelitev plovnih objektov, ki so bili doslej pod eno upravo, med več organizacijami. Treba bi bilo predvsem razbremeniti Jugoliniju na Reki in nekaj ladij razdeliti med druge interesante, zlasti: »Splošno plovbo Koper«, »Atlantsko plovbo« v Dubrovniku in »Oceansko plovbo« v Boki Kotorski, ki sta tik pred ustanovitvijo. Črna gora je že prej odobrila precešnje kredite za nabavo plovnih objektov in je med drugim naročila tri velike oceanske tramerje po 10.000 ton tudi v ladnjedelnicu »8. maj« na Reki. Pravkar je tudi Dubrovnik osnoval podobno podjetje trgovske mornarice pod imenom »Atlantska plovba«. Tudi njemu so že odobreni krediti za nabavo nekaj velikih novih tramerjev v domačih ladnjedelnicah.

Tako imamo zdaj kar štiri podjetja trgovske mornarice, ki se ukvarjajo s prekoceansko plovbo. S tem pa še ni rečeno, da bo tudi v resnici izvedena decentralizacija v tej panogi našega gospodarstva, kar je zadeva v resnici nekoliko drugačna. Gre namreč samo za razdelitev dela, ali, kakor bi še tudi lahko rekli, za dekoncentracijo poslovanja. Ta se izraža v tem, da bo »Jugolinija« še vedno opravljala vso linijsko plovbo in obdržala tudi vse, vsaj novejše linijske plovne objekte, da pa bo vse delo s področja svobodne plovbe prepustila obenem z nekaj ladjami starejše izdelave in drugimi, ki so že doslej služile za svobodno plovbo, novim organizacijam trgovske mornarice — »Splošni plovbi Koper«, »Oceanski plovbi Kotor« in »Atlantski plovbi Du-

brovnik«. Vsako od teh treh podjetij bo dobilo od »Jugolinije« po šest tramperjev starejšega tipa v približno enaki tonazi. Z njimi in z onimi, ki jih že imajo ali bodo nova podjetja še nabavila, bodo odslej opravljala svobodno plovbo, ki preide vse nanje, »Jugolinija« pa bo obdržala samo linijsko službo.

Najlepša in največja ladja Splošne plovbe je Rog. Razen nje pa ima podjetje še več drugih plovnih objektov za čezoceansko in obalno plovbo, pa tudi svoje tovorne automobile za razvoz blaga. V posebnih reportažah, ki bo posvečena naši mladi trgovski mornarici, bom v bližnji prihodnosti seznanili bolj podrobno naše bralce s Splošno plovbo Koper z njenim plovnim in voznim parkom, z njenim delom in njenimi načrti za bodočnost. Podjetje si je v kratkem času svojega obstoja vsekakor pridobilo že precešnje sloves, predvsem zaradi svojega solidnega poslovanja. Navezalo je stike z mnogimi tujimi deželami prek morja in postavilo svoje poslovalnice doma in na tujem. Razen agencije v Ljubljani, nameravajo odpreti podobne urade še v Zagrebu, Beogradu in na Reki. Za zdaj podjet-

je opravlja še najrazličnejše pomorske transportne usluge, kot so to dolga plovba ter obalna velika in lokalna blagovna in potniška služba. Delovni kolektiv si je zelo hitro pridobil precešnje izkušnje in svoje delo opravlja na splošno zadowljivo.

Posebne omembne vredne je skrb podjetja za strokovni kader. Precej starih veteranov pomorske službe in priznanih »morskih volkov« se je sicer rado prijavilo za službo v Splošni plovbi Koper, je pa to že vedno in daleč premalo, zlasti ob upoštevanju predvidenega razvoja podjetja. Zato kolektiv štipendira precej strokovnega kadra v priznanih pomorskih učnih zavodih, na svojih ladjah pa ima tudi izredno visok odstotek častniškega kadra, ki se pri praktičnem delu šola in vzgaja v dobre pomorske častnike in strokovnjake — tako nautične kot strojne službe. Razen tega pa šola podjetje tudi svoje strokovnjake za ekonomsko-komercialno pomorsko službo, da bo lahko v bočno resnično kos vsem nalogam, ki izhajajo iz njene gospodarske dejavnosti.

R. B.

Velika turistična razstava v Ljubljani

Turizem krepí zdravje in delovno sposobnost ter širi kulturno obzorje

Še gospodarsko in kulturno življeno.

Tovariš Jakopič je posebej orisal pomen Turizma v naši socialistični stvarnosti. Dejal je, da je važen posebno za našega delovnega človeka, ker si z njim knepi telo in um, svojo delovno sposobnost in svoje zdravje, razen tega pa pomaga širiti tudi njegovo kulturno obzorje s spoznavanjem domovine, življenja naših narodov in njihove pridobitve. S tem neposredno poglablja in utrjuje bratstvo in enotnost naših narodov. Turizem pa je hkrati tudi lep vir dohodkov za naš gospodarstvo, posebno še za številne turistične kraje, ki so sicer bolj ali manj gospodarsko pasivni.

Dejstvo, da letos slavimo že 50-letnico obstoja in delovanja naše osrednje turistične organizacije, nam kaže, da imamo v organiziranim družbenem delovanju po tej liniji že dovolj trdno tradicijo in močne temelje za nadaljnje uspešno delo na tem področju. V organizacijski stavbi našega turizma pa so seveda najmočnejši stebri naša lokalna turistična in opleševalna društva, na katerih slone tudi odgovorne naloge družbenega upravljanja na področju turizma, turistične vzgoje najširših množic, ustvarjanje lokalnih pogojev za razvoj turizma in zlasti za vključevanje naših delovnih ljudi v turistično gibanje. Letos bo v Sloveniji že okrog sto takih društev, ki vedno bolj uspešno delujejo.

Turizem se je pričel bolj široko razvijati prav po osvoboditvi v pogojih naše socialistične družbene ureditve. Ceprav nismo dosegli še niti tri četrtnine predvojne nastavljene zmogljivosti, ki jo je občutno prizadela okupacija, pa smo vendar imeli že lani 444.000 turistov — število, ki ga v zgodovini slovenskega turizma še nismo dosegli in je celo v primerjavi z najmočnejšim predvojnim letom za 100 odstotkov večje. To nam kaže, da se naš turizem z naglimi koraki razvija v res množično gibanje, oziroma, da se vanj začel množično vključevati tudi naš delovni človek, — je zaključil svoja izvajanja tovariš Jakopič.

Po otvoritvi so si gostje ogledali razstavo, ki je po svoji izčrpni obravnavi turistične problematike edinstvena.

Na kratko

Tovarna hladilnikov (frizerjev) v Bitolju je pred kratkim izdelala prvi hladilnik s kompresorjem iz poskusne serije, ki je namenjena našim gospodinjstvom. Tovorno hladilnikov v Bitolju še grade in mnogi stroji zanje šele prihajajo. Vse pa kaže, da bo povsem dograjena do konca letosnjega leta tako, da se bo lahko začela serijska proizvodnja v njej že prihodnje leto. Računajo, da bo leta proizvodnja kakih 10.000 hladilnikov.

Na Golovcu nad Ljubljano so začeli urejevati astronomski observatorij. Pobudo zanj sta že leta 1947 dala prof. Peterlin in prof. Pavle Savić, akademik v fizikalnem institutu Boris Kidrič v Vinči pri Beogradu. Vse naprave so v glavnem že pripravljene, vendar pa imajo še težave z nabavo natančne astronomiske ure. Ko bo observatorij na Golovcu s kupolo in tremi paviljoni vred dokončan, se bodo posluževali njegovih izsledkov razen astronomov tudi geodeti, geologi, rudarski inženirji in drugi.

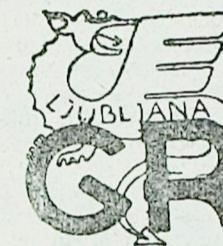
V Pločah so zgradili tovarno azbestnih proizvodov. Stroji za tovarno so bili izdelani doma. Tovarna izdeluje za sedaj azbestne, bombažne in konopljene pletenine v vseh dimenzijah ter celotno azbestno konfekcijo.

Tovarna »Crvena zastava« v Kragujevcu je sklenila z italijanskim podjetjem »Fiat« pogodbo za odstop licence in medsebojne tehnične pomoči. Licenca velja za proizvodnjo vozila »Capriola«, potniškega vozila 1400 A in 1 in pol tonskega kamiona.

Obiščite I. Turistično razstavo

V LJUBLJANI OD 2. — 14. JULIJA

„Gospodarsko razstavišče“
Ljubljana,
Titova cesta 50

Edinstvena prireditev s prikazom razvoja in perspektiv turizma, turističnega prometa in gostinstva v Jugoslaviji.

Sportna razstava.

Razstava gotske in renesančne noše v ljubljanskem območju.

Razstava društva upodabljujočih umetnikov: »Slovenija v slikah«. Razstava bo razdeljena na poučno propagandni in komercialni del.

Sportno turistična modna revija — televizijski prenos — premiera operete »Melodija srca«.

OBISKOVALCI KORISTITE POPUST NA ŽELEZNICI!

Zobna ambulanta v Kopru

Ena izmed pravic zdravstvenega varstva je tudi zdravljenje zob in zobotehnična pomoč. Po osvoboditvi so izšli že 4 zakoni o socialnem zavarovanju (1946, 1949, 1951 in 1954), od katerih je vsak razšril pravice in krog upravičencev do zobozdravstva. Da bi lahko prešli k obravnavanju teme je potrebno, da se na kratko spoznamo z razvojem te službe v našem okraju v zadnjih desetih letih.

Vse do 15. junija 1951 so bili v našem okraju samo privatni dentisti in to 2 v Kopru, 1 v Izoli, 1 v Piranu in 2 v Portorožu. Zavarovanci so moralni dentistom plačevali zobozdravstvene storitve tako kot ostali zasebniki. Po končanem zdravljenju so dentisti izstavili zavarovancem račun, ki so ga le-ti predložili Zavodu za socialno zavarovanje zaradi povračila plačanega zneska. Tak račun je Zavod pregledal, ugotovil, če pacient uživa pravice iz socialnega zavarovanja, če je izvršeno delo predvideno v obstoječih predpisih, če cena odgovarja uradno potrjenemu ceniku itd. Tako je pacient često dolgo čakal na povračilo vplačanega zneska, često pa je dobil povrnjen manjši znesek, kot ga je plačal, ali pa sploh ni dobil nobenega povračila. Vse to je marsikaj na zavarovanje vplivalo tako, da sploh niso hoteli iskati nobenega povračila.

Drugi vzrok, da so morali zavarovanci često čakati pri zasebnih dentistih, celo večnost, je bil v tem, da so dentisti dajali v svojih ordinacijah prednost raznim privatnim kom, ki so v prvih povojskih letih še lahko plačevali svoje račune v karkniki. Pozneje je prevzel vso zdravstveno službo v upravo Okrajni zdravstveni dom in je ta ambulanta in ta služba sploh še bolj napredovala.

Danes imamo v Kopru Javno ambulanto s tremi dentisti, tremi zobotehnički in štirimi instrumentarkami. V Izoli imamo enega stomatologa in enega dentista, enega zobotehničnika in dve instrumentarki, v Piranu urejajo javno zobno ambulanto in bo začela poslovnost takoj, ko bodo adaptirani prostori bivšega Agmarita. Za vse tri javne ambulante so že nabavljeni in plačani Unit aparati, od katerih vsak stane okroglo dva milijona dinarjev. Opremo vseh teh ambulant je finančiral Zavod za socialno zavarovanje iz prihrankov prejšnjih let.

Socialno zavarovanje je plačalo za zobozdravstvene storitve svojim članom na območju koprskega zavoda od leta 1948 dalje sledče zneski (pred letom 1948 je ta zavod poslovil za vse takratno Slovensko Primorje): 1948 lir 216.011, leta 1949 din 171.881, leta 1950 din 322.613, leta 1951 din 3.499.739, leta 1952 4.452.579, leta 1953 6.260.594, leta 1954 din 6.503.424.

Da bo slika še bolj jasna, naj navедemo zneski, ki jih je socialno zavarovanje plačalo v zadnjih letih za zobozdravstvo v javni ambulanti in privatnih ordinacijah: 1951 jav. din 520.689 priv. din 2.979.050, 1952 jav. din 537.964 priv. din 3.914.615, 1953 jav. din 1.771.572, priv. din 4 milijone 489.022, 1954 jav. din 2.933.070 priv. din 3.570.354, a v letu 1955 do meseca maja je v javni ambulanti že storjenega dela za din 2 milijona 381.060, pri zasebnih dentistih pa za okroglo 600.000 dinarjev.

Ali pa smo tudi z delom Javne zobne ambulante v Kopru zadovoljni? Na račun nobene javne usluge v Kopru menda ni padlo toliko priomb, kot o tej ambulant. Vse te pritožbe, upravičene in neupravičene, so se gomilile tako, da je bilo potrebno nekaj ukrepanja.

Na pobudo Zavoda za socialno za-

varovanje je bil te dni v prostorih zavoda ambulante sestanek delovnega kolektiva s sodelovanjem predstavnikov Okrajnega zdravstvenega doma, Zavoda za socijalno zavarovanje in sindikalne organizacije. Sestanek je trajal tri ure in razprava je bila kaj živa.

Po obstoječih normativih mora delati terapeut (dentist) po 6 ur na dan in mora sprejeti po 3 paciente na uro ali 18 na dan. Dokazano je bilo, da je ta norma dosežena in presežena.

Nadalje mora vsak dentist izvršiti delo za najmanj 450 predvidenih točk mesečno. Dokazano je bilo, da je na splošno ta norma dosežena in presežena. Nekateri dentisti je v posameznih mesecih sicer niso dosegli, drugi pa so jo presegli.

Dopustno je, da se posamezni terapeuti med delom nekajte oddahnijo, ker nihče ne more 6 ur intenzivno delati, ne da bi se pri tem od časa do časa nekajte ne oddahnijo.

Znano je, da je človek, ki čaka v čakalnici, nestrenjen in nervozan in da bi bil rad čimprej na vrsti. Prav v teh primerih pride najčešče do neljubih scen.

Nesporočno pa je bilo tudi dokazano, da so nekateri uslužbenci s pacienti nevljudni in da nekateri uslužbenci niso v službi ves predpisani delovni čas. Proti kršiteljem delovne discipline je uveden postopek. Sklenjeno je bilo, da bodo vse nepravilnosti odpravili ter so bili določeni jasni ukrepi proti onim, ki ne bo do spoštovali sprojete sklepe in splošen delovni red.

Delovni kolektiv je nadalje sklenil, naj se o vsem obvesti javnost in priporoči pacientom, naj tudi sami stropno čakajo na vrstni red v čakalnici ter z razumevanjem gledajo na težavno delo javne ambulante.

B. B.

Uspehi na naših šolah

Za boljše razumevanje uspehov ali neuspehov na naših šolah je treba včasih osvetliti tudi suhoperne številke.

V okraju je 55 osnovnih šol. Z združitvijo nekaterih enooddelčnih šol s sosednjimi šolami se je število enooddelčnic skrčilo na 23, število dvooddelčnic pa narastlo na 20. V okraju je ena šola s tremi oddelki, šest jih je s štirimi, dve s petimi in ena s šestimi oddelki. Čeprav je v okraju skoraj polovica enooddelčnih, obiskuje te šole le 607 učencev ali 24 odstotkov. Nad polovico učencev (1289 ali 51 odstotkov) je pa deležna nedeljenega pouka, to je takšnega pouka, kjer so v enem oddelku samo učenci enega razreda. Z združitvijo šol je svet za kulturo in prosveto dosegel, da je samo 50 učencev (2 odstotka) po sili razmer primorano dokončati šolsko obveznost na domači enooddelčni šoli (Mrvaž, Stomaž, Štjak, Vrabče). Vsem drugim je pa omogočeno obiskovati bližje višje organizirane šole in so jim s tem odprta vrata za vstop v razne obrti.

Na vseh šolah je poučevalo 105 učnih moči. Klub precejsnjemu izboljšanju življenjskih pogojev so še mnogi učitelji delali in živeli v težkih nazmerah.

Vseh učencev je bilo 2513. Izdelalo jih je 1953 ali 77,67%. Najmarljivejše so bile učenke prvih razredov s 86,6% uspehom, za njimi so učenke drugega razreda s 85,54% uspeha in nato učenci šestega razreda s 84,5%. Najslabše so se odrezale učenke pettega razreda, ki niso dosegli nč več in nč manj kakor 58,8% uspeh. Največ težav sta povzročala računstvo in zgodovina, najmanj pa prirodopis in branje.

Tudi letos so naši učenci pridno segali po knjigah. Šolske knjižnice so imele 2140 bralcev, od katerih je prebral vsak povprečno po 9 knjig.

Na petih gimnazijah kolikor jih je v okraju, je vpisanih 920 dija-

kov. Izdelalo jih je 603 ali 65,54%. Statistika kaže razveseljivo sliko: stopnjevanje uspehov od razreda do razreda. Po uspehih najslabši so prvi razredi, kjer je izdelalo 60,5 odstotkov dijakov, v drugem razredu se dvigne uspeh na 63,5%, pri tretješčkah na 71,5%, pri četrtoščkah pa kar na 80%.

Okraini delaveci so že v začetku šolskega leta sklenili, da bodo v proslavo 10. obletnice osvoboditev ob zaključku šolskega leta priredili razstavo ročnih del, risarskih in pismenih izdelkov in doma izdelanih učil. Zaradi obsežnosti okraja so bile razstave na sektorskih sedežih v Komnu, Dutovljah, Tomaju, Herpeljah, Podgradu, Gracišču in Sežani. Vsi obiskovalci so se o razstavah izrazili pozitivno.

Za uspehe, ki so jih dosegli, je povabil OLO vse prosvetne delavce na dvočasni izlet v Pulo in Crikvenico. Razen tega je pa predsednik OLO tov. Petrima obdaril najmarljivejše učence iz vseh šole s primerimi knjižnimi nagradami in jih povabil na skupni izlet v Lovran. —jaz—

VEČ KOT METER DOLGA RIBA

23. junija je ulovil Benigar Franc iz Ilirske Bistre pravo čudo: postri, ki je bila dolga 102 cm in težka 12 kg. To je vsekakor velika redkost posebno še, če pomislimo, da je povprečna postri dolga 35 cm in tehta blizu pol kilograma.

Uspela razstava na sežanski gimnaziji

vi. Kakšna zgodovina in kolikšen napredek!

Ko človek zapusti razstavo, ne more mimo otpljivega dejstva, namreč, da je postojnska občina naredila na področju šolstva mnogo. Kri in življenjanjem se pa dali požrtvovalni učitelji.

KUD Hruševje

Zadnjo nedeljo so igrali v javni oddaji radia Koper mandolinisti iz Hruševja. Za njihov KUD je bil to eden največjih in najvidnejših uspehov.

KUD v Hruševju se bori s precejšnjimi težavami in med najbolj perečimi jе vsekakor vprašanje prostora. Imajo takorekoč vse in nič. Po zaslugu tajnika društva tov. Brijaka so mandolinisti z rekviziti že na koncu. Potrebna jim je še soba, kjer bi lahko imeli vaje tudi pozimi. Najtežje pa je z dramsko skupino, ki razen hladne dvoranje in nekaj zaves nima ničesar. Z letosnjimi prireditvami so pokrili komaj tekoče stroške.

Mandolinisti ne bodo imeli počitnic niti sedaj. Upajmo, da bodo pod vodstvom svojega učitelja Cirila Komarja dosegli še večje uspehe. M. M.

RADIO KOPER

NEDELJA, 10. VII. — 8.15 »Koroška olacet, narodne obredne pesmi s komentarjem; 8.40 Za naše kmetovalce; 9.00 Ritmični panoptikum; 9.30 Mladinska oddaja; 13.45 Glasba po željah; 15.00 10. obletnica osvoboditve — tekmovanje prostvenih društev: PD Gažon in PD Izola, 16.00 Nedeljski promenadni koncert; 21.00 Vesel veser; 21.30 Valčki Emila Waldteufela, Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK, 11. VII. — 13.45 Zabavna glasba; 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 Slovenski oktet in priredbe domačih napevov; 20.00 20 minut znanih plesnih melodij; 20.40 Prizrenski filigrani — narodne pesmi; 21.00 Naš program prihodnjega tedna; 21.10 Melodije iz popularnih operet; 21.30 Morja široka cesta; 21.40 Ernest Chausson: Poema op. 25; 22.05 Plešite z nami.

TOREK, 12. VII. — 14.00 Dobre stare melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Partizanski motivi; 20.00 Hollywoodski plesni motivi; 20.30 L. v. Beethoven: »Fidelio«, opera v 2. dejanju; 23.40 Glasba za lahko noč.

SREDA, 13. VII. — 14.00 Od melodije do melodije, vmes ob 14.10 »Glasbena kronika«, 14.45 Slovenske narodne in umetne pesmi izvaja moški zbor SKUD »Slava Klavora« iz Maribora; 20.00 Parada plesnih komadov; 20.40 Popularne kajkavske popevke; 21.00 Kulturni pregled; 21.10 Iz albuma mladih

Pisma uredništvu

Težak problem

Pri Mihaličevih v Gradišču pri Herpeljah doživljajo kaj žalostne čase. Pri hiši je osem otrok. Najstarejša hči studira v Ljubljani na univerzi, pa tudi vse drugi so izredno bistro in v soli dobro napredujejo. Gospodar je zelo skriven in ima rad svoje otroke — vsa družina pa je nesrečna zaradi nevidne bolezni gospodinje Marije. Pravijo, — po onem znanem slovenskem pregorovu, da žena podpira pri hči tri ogle. Ni torej čudno, če gre pri Mihaličevih slabko, ko je žena iste tri ogle spodnesla in vse skupaj preložila na rame svojega moža in nedorasti otrok.

Gospodinja Marija je na pogled popolnoma zdrava in normalna, po svojih dejanjih in življenju pa tega nikar ne kaže. Še najbolj bi zadele, če bi rekli, da je versko blazna. S svojim postopanjem prizadeva svojemu možu, zlasti pa nesrečnim otrokom, mnogo hudega.

Zgodi se, da odide z doma ter izostaja tudi po tri tedne in več. Odpravi se kar peš v Ljubljano, v Zagreb ali na Reko, kjer se sprejaha po raznih cerkvah in polaga na oltarje najrazličnejša darila, ki jih je odnesla z doma. To dela tudi v domači cerkvi v Hrušici, kadar je doma. Nosi na oltar najrazličnejše predmete, ki jih jemlje doma. Denar, moko, krompir, fižol, jajca in podobno — vse ji prav pride. Doma gospodinji deset let stara punčka, ker sama gospodinja in mati ne prime za nobeno delo, v kolikor je sploh doma. Razen tega pa je tudi sicer do svojih otrok zelo neusmiljena. Tudi v najhujši zimi in mrazu jih že nasezgodaj budi in podi v cerkev. Ni jí mar, če so lačni in raztrgani.

Mož je že vse poizkusil, peljal je ženo tudi k zdravnikom, ki pa seveda ne morejo ugotoviti nobene bolezni. Družina je prepričana sama sebi, da nosi svoje trpljenje, kar ve in zna. Morda bi bilo prav, če bi se za zadevo pozanimali tudi drugi, posebno pa množične organizacije in družbeni ustanove za zdravstvo in socialno skrbstvo, ker je v primeru, da bo tako stanje še trajalo ali se morda še stopnjevalo, resno ogrožena prihodnost mladoletnih otrok, čeprav skrbni oče še toliko stori zanje. Vaščan.

Kdo je kriv?

Bil sem 15. marca letos iz Maribora premeščen na novo delovno mesto v Izolo. Tedaj sem tudi prenehjal prejemati pri mariborskem Zavodu za socialno zavarovanje otroške doklade in sem obenem z zavarovanjem prenesel te pravice v koprski Zavod.

Mislil in verjel sem, da lo v skladu z našo splošno skrbjo za celovatega človeka tudi to vprašanje samo po sebi takoj rešeno — pa sem se

zmotil. Čakal sem — prei mesec nič, drugi tudi ne, — in sem se sam napotil prve dni maja v Koper. Na moje posebno posredovanje mi je uslužbenec Zavoda za socialno zavarovanje pokazal kopijo dopisa pod št. B 130165 o 13. aprila letos, s katerim je koprski Zavod urrial od mariborskega potrebnega potrdila in dokumente za ureditev moje zadeve.

Mislil sem, da bo vsaj potem stvar urejena in bóm doklade lahko prejemal — vendar zman. Ko tudi junija še ni bilo nič, sem se v začetku meseca sam peljal v Maribor, kjer so mi v Zavodu SZ pokazali dopis, s katerim so 28. aprila letos dostavili vse potrebine dokumente v moji zadevi koprskemu Zavodu.

Tako po svoji vrnitvi iz Maribora sem se spet odpravil v Koper, toda tudi tokrat zman. Zdaj bo že kmalu štiri mesece, kar sem bil premeščen, pa zadeva še vedno ni urejena. Vprašujem se, kdaj je vendar kri za tako postopanje, ki smo se ga sicer pri naših socialističnih ustanovah že zdavnaj odvadili. Pri tem je treba upoštevati, da imam razen čisto nepotrebnih živčnih neprijetnosti tudi materialno škodo, saj sem moral prekiniti delo in imel s potovanjem v Maribor in Koper precejsnje stroške. Kdo mi bo povrnil? In kdaj bo končno rešeno vprašanje mojih otroških doklad pri Zavodu za socialno zavarovanje v Kopru?

Felsler Edo.

All je prav tako?

Na zbirni ali odkupni bazi za kmetijske pridelke v Babičih je napisano, da imajo delovni čas od 17. do 20. ure. Smola je hotela, da sem se v ponedeljek zamudil z delom v vinogradu in sem zato svoje pridelke pripeljal v odkup pol ure prepozno. Nabrali so bili že dopoldne, vendar jih ni imel kdo drug dostaviti na bazo, kot jaz sam. Zvezpljanja tudi nisem mogel kar tako puštit, zato je nastala zamuda. Človek bi pričakoval, da bo znal uslužbenec na bazi upoštevati težave kmetovalcev v podobnih primerih, pa me se poslušati ni hotel. Že od daleč me je zavrnil. Kljub vsem mojim prošnjam mi ni hotel ugrediti niti toliko, da bi pripeljane pridelke lahko pustil na bazi in jih ne bi moral spet voziti domov — ker sicer nimam navade zamujati.

Postopek omenjenega uslužbenca se mi ne zdi nič kaj človeški, razen tega pa tudi odbija človeka, da bi si celo premisli, predno bi spet ponudil v odkup svoje pridelke takemu neustrežljivemu odkupovalcu.

Franc Babič, kmet

Hlapci so med nami

Dopisnik D. H. iz Izole nam boč oprostil, ker njegovega dopisa ne moremo objaviti. Nedavno smo opozorili v tej rubriki, da morajo biti vsi dopisi podpisani s polnim imenom in opremljeni z naslovom pošiljalatelja. Večkrat se zgodi, da moramo posamezne bolj kritične dopise tudi sami pred objavo preveriti, ker ne moremo dopustiti, da bi se naše rubrike — družbene kritike posameznih nepravilnosti — posluževali kdorkoli zaradi morebitnega osebnega obračavanja. Bili bi hvalžni tudi tovarišu D. H. iz Izole, če bi nam sporočil svoje ime in naslov, ker v pismu omenjeni postopek zaslubi vso kritiko.

Urdništvo.

Šolsko leto 54-55 je za nami

25. junija so se za dva meseca zaprla vrata osnovnih šol. Tega dne so imeli učenci osnovne šole v Kopru lepo zaključeno prireditve v Pionirskem domu.

Učenci vseh razredov so se z veseljem pripravljali na ta dan.

Prireditve se je pričela ob deveti uri. Starši in predstavniki ljudske oblasti so z zanimanjem sledili izvajajujočim programom. Učenci so nastopili z igrico, simboličnimi vajami, plesi in raznimi priporočki. Za uvod in zaključek je zelo lepo zapel pionirski pevski zbor pod vodstvom tov. upravitelja Danila Mavra. Tov. učiteljica Milena Skrt je staršem in otrokom lepo objasnila šolski uspeh in dala navodila za počitnice.

Po zaključku prireditve so prejeli otroci izkaznice, najboljši učenci pa so bili obdarovani s knjigami.

V. S.

Ob nesreči na cesti med Izolo in Koprom, pri kateri je izgubil svoje mlado življenje naš ljubljeni sin

PAVEL DILIC

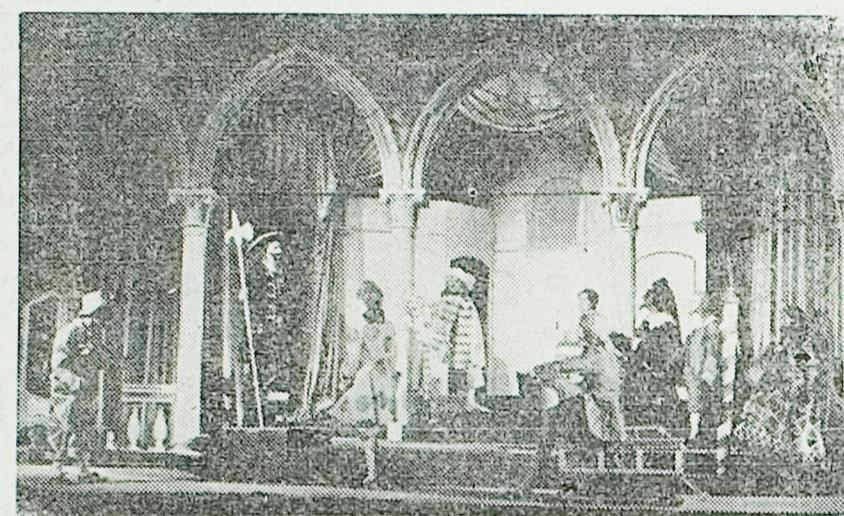
se zahvaljujemo vsem sorodnikom, tovarišem in prijateljem, darovalcem vencev in vsem onim, ki so kakorkoli ustvarili ob izgubi našega dragega pokojnega sina. Posebna zahvala gre tov. Benčetu Francu iz Pomjana za poslovilni govor pri odprttem grobu in godbi iz Sv. Antona, Pobečov in Bertkov.

ZALUJOČA DRUŽINA DILIC

Zaključna predstava našega gledališča Carlo Goldoni: LAŽNIK

Prvo leto obstoja Gledališča Slovenskega Primorja v Kopru je za nam. Več ali manj upravičeno je vzbujalo upanje, da se bo razvilo v soliden teater, ki bo s svojim udejstvovanjem pozivil naše revno življenje. Ta upanja so v začetku visoko vzplamela, potem pa so se večkrat izjalovila. Uglec, ki si ga je sprva pridobil gledališče, so zelo omajale nekatere neuspele predstave in negotov repertoar, ki naj bi bil sestavljen z namenom, pridobiti si lastno občinstvo po vsej Primorski.

Zadnji gledališki list nam pove statistične podatke o letošnjem delu GSP: 8 premier in 3 ponovitev koprskega in postojnskega gledališča; zvemo za število predstav v okra-

Prizor iz Goldonijevega »Lažnika« iz izvedbi GSP v Kopru
(Foto Likar, Koper)

juh Koper, Gorica, Postojna, Tolmin in Sežana, skupni in povprečni obisk pri predstavah ter končno o delu posameznih igralcev in igralk v sezoni 1954/55. Razen tega se je GSP udeležilo tudi celjskega gledališkega festivala, kjer je imelo dve predstavi domačega izvirnega dela Vasje Ocvirka.

Kot zadnjo predstavo letošnje sezone je uprizorilo GSP Goldonijev veseloigro v treh dejanjih »Lažnik«, v režiji in inscenaciji inž. arh. Viktorja Molke, prevodu Janka Modra in jezikovni priredbi dr. Mirka Rupla. V eni izmed prejšnjih števil našega časopisa smo že pisali o komediografu Goldoniju in o njegovem odrskem realizmu, s katerim je preganjal in likvidiral dotedanjo commedio dell'arte. V kratkem razgovoru z režiserjem pa smo tudi seznanili naše bralce z zamislio uprizoritve in s potekom dela celotnega ansambla, ki je sodeloval pri »Lažniku«.

Sadove in uspehe tega dela smo videli na premieri v soboto 2. t. m. Če smo v začetku zapisali, da so bile nekatere letošnje uprizoritve GSP malce ponesrečene, moramo zdaj odkritosrečno priznati, da je bil »Lažnik« ne samo doosten in uspel zaključek sezone, ampak brez dvoma najboljša predstava GSP v letošnji sezoni. In če so nekatere naše pripombe med letom letete tudi na račun ansambla in posameznih igralcev (zaradi česar je bila včasih velika zamera), nam je zdaj kolektiv GSP dokazal, kaj zmore. Menda jim je po premieri celo režiser priznal, da so redki ansambls, s takimi bi lahko tako naštudirali »Lažnika« v 15 dneh. Vsekakor veliko priznanje!

Levji delež za lep uspeh uprizoritve ima brez dvoma režiser inž. arh. Viktor Molka. S svojo »ženjalno invenčijo« je rešil Goldonija zgodovinske zapršenosti, postavil ga je v starinski scenki okvir, v gledališki muzej, kjer se odrska umetnost prebuja v kratkotrajno življenje. Gotovo ste že videl: starinske ure, kjer ob dvanajstih ponoči zadnji udarec pahne v življenje dekoracijo lutk. Pri Molki pa ta udarec sproži Goldonijev veseloigro o lažniku Leliju, ki mu je fantazijsko zavijanje resnice največja osebna slast in uteha. V gledališkem muzeju se torej sproži mehanizem in lutke-igralci začnejo pred našimi očmi v ljubezni ironični in lahko elegantni podobi rokokojskih Benetk, ki jim je bila okvir naša starodavna »loggija«. Okvir igre tvori pan-

tominski prizor, kjer nastopajo figure kot lutke z odsekanimi mehaničnimi gibimi. Pantomimo je naštudirala Vuka Hitijera, ki je že večkrat dokazala svoje koreografske sposobnosti (Baletni večer, ki smo ga videli prejšnji mesec). Režiser je svojo izvirno zamisel in nekaj elementov gledališča-lutk ohranil celo v interpretaciji dela (prizor Rosaura nezavesti).

Drugi zanimiv Molkov režijski prijem je igranje v krinkah in v snemanju teh krink. Igralec jih ne snemajo v začetku ali na koncu igre, ampak takrat, ko hočejo podudariti, da ne igrajo samo starih komičnih tipov. Zato jih snemajo v sredi igre, ko igrajo realistične prizore (Pantalone se razsrdi nad svo-

ujema z Goldonijevim narečnim govorom, ki je hiter, klepetav in diši po morju. Zag ga niso obvladali vsi naši igralci, pri katerih je to zlatevala vloga).

»Lažnik« je vesola, lahkočna komedija, ki se ji iz sreca nasmeješ, brez trpkе misli. Glavni junak, ki tako vneto prisega, da bo prenehal z laganjem, ni podla duša, ampak vesel, živahen mladenič. Vsak človek ima svoje napake in lepi. Lelija ima pač nekoliko prebujoč fantazio in tako dobiva »ženjalne invenčije«, ki se jim ne more odreči. Takšnega Lelija nam je tudi prikazal Albert Raner. Bil je baletno lahkočen in »spretnih besedi«, čeprav včasih malec negotov v tekstu. Sicer je bil blešeč in zglašen »lažnik ključec«, ki je zadoljil. Posebne igralske vrednote je ustvaril Albin Penko kot Pantalone. Ni zadel samo karakterja po režiserjevem konceptu, ampak je bil edini, ki je s svojo humoristno primorščino uvel muzikalni ritem govorice. Pri tem mu ni pomagal samo prirojen talent, pač pa tudi odlična in jasna diktacija in studiozno delo. Brez droma najboljši lik koprske uprizoritve in tudi najboljši Penkov lik letošnje sezone. Začal Penko zapušča GSP, kar bo za naše gledališče občutna izguba. Majda Skrbinskova je temperamentno in ljubko izoblikovala naivno ljubimko Rosauro. Prav tako prijetna je bila navrhanka Beatrice Filipine Jermanove. Med posebno dobro like moramo štetiti tudi Florinda, »boječega ljubimca Rosaure« — Igorja Pelana, ki ni zadel samo Goldonijevega stila, ampak tudi režiserjevo lutkovno konceptijo. V bolj resnih vlogah so primerno zaigrali še Ernest Zega kot doktor Balanzoni in Janez Klasic kot plemič Ottavio. V vlogah prebrisancev in komikov so se izkazali tudi Breda Urbičeva kot Colombina, Ivo Pušnar kot Arlechino in Tone Albreht kot Brighella. Občutne vloge so stilno dopolnili Tiberij Lemut, Jože Zalar in Karlo Marel.

jim lažnivim sinom). Ko snamejo krinko, so ljudje iz resničnega življenja in ne lutke, poročene v fantastični avtorjevi delavnici. In končno moramo omeniti pri režiji še primorsko narečje, ki ga govorji služinčad in preprosto ljudje. Naše primorsko narečje se lepo

RAZVOJ PEVSKIH IN KULTURNIH DRUŠTEV V KOZINI IN OKOLICI

Bilo je v šolskih počitnicah leta 1898. Nekaj fantov se nas je zbralo v gostilni pok. Franca Dobrila na Kozini. Ker smo ljubili lepo petje, smo tudi ob tej priliki še kar dobro in ubranje zapeli nekaj slovenskih narodnih pesmi.

Pri sosednjem mizi je sedel neki gospod. Takoj se nam je približal. Predstavil se je kot učitelj Bezec iz Boršta pri Trstu. Govorili smo o petju. Učitelj Bezec je takoj opazil naše navdušenje in veselje do petja. Začel nas je nagovarjati, naj ustanovimo na Kozini pevsko društvo. Ker je bil dober pevovodja, se nam je sam ponudil, da bi prevzel pevovodstvo. Ta ponudba nas je silno razveselila in navdušila, da smo takoj drugi dan začeli delati. Le zaradi instrumenta je nastala velika zadrega in nismo vedeli, kako bi jo rešili.

Na Kozini je imel takrat svojo hišo, trgovino in gostilno neki Tržačan Jakob Klemenc. V hiši je bila tudi lepa dvorana, v kateri smo prirejali veselice. Njemu smo objasnili vso zadevo in ga prosili, če bi on kupil instrument. S tem predlogom se je strinjal in že naslednjeg nedelje je vklj. pripeljal na postajo klavir iz Trsta. Z nepopisnim veseljem smo takoj popoldne prepeljali klavir v dvorano. Led je bil v kratkem času prebit!

Kmalu nato smo sklicali ustanovni občni zbor in ustanovili pevsko in bralno društvo »Venec«. Naslednjega leta 1899 smo že priredili pustno veselico. Za to veselico nas je pevovodja Bezec naučil 5 pesmi.

Naša prva veselica je dobro uspela. Nad uspehom niso bili navdušeni le domačini, temveč tudi vsa okolica.

To je dalo tudi pobudo, da so začeli ustavljati pevska društva še v sosednjih krajih. Štiri leta kasneje so v Herpeljah ustanovili pevsko društvo »Zvezda«, ki je prirejalo veselice, na katerih je redno nastopal tudi »Venec«. Prav tako je društvo »Zvezda« sodelovalo na naših prireditvah.

Posnemali so nas tudi Klančani in

ustanovili društvo »Slavnik«, v Rodiku so ustanovili društvo »Jurčič«, na Beki društvo »Lilija«, svoje pevske zbrane pa so ustanovili še v Prešnici, Podgorju, Črnočah, Dragi, Vrhopljah, Gročani, Brezovici in Materiji.

V Bazovici so ustanovili pevsko društvo »Lipa«, v Sežani »Zorislava«, v Podgradu »Gorska vila« in v Lokvi »Tabor«. Vsa navedena društva so prirejala veselice, na katerih je s svojimi pevskimi točkami sodelovali tudi »Venec«.

Z velikim navdušenjem smo takrat oralni ledino. Zato ne moremo razumeti, da sedaj pri mladini ni opaziti tistega navdušenja, kot smo ga imeli nekoč. Rad pa bi povedal še svoje mnenje o poučevanju petja oziroma not. Ko smo se mi učili peti, smo imeli spisan vsak glas posebej, medtem ko imajo zdaj napisane vse glasove. Za tistega, ki zna dobro teorijo, je to lahko, na vasi so pa ljudje v tem slabše podkovan, zato je bolj priporočljivo, da imajo vsak glas posebej spisan, ker sicer ne vedo, kateri je njihov. Pesem je treba zapeti lepo, kot si jo je skladatelj zamisli. Raje naštudirati eno dobro pesem, kot 10 slabih. Slaba pesem je le za tistega, ki ne ve, kaj je petje. Poštebno lepo je treba zapeti naravnotulijo, namesto da bi pesem lepo zapeli in se potrudili, da bi dobila pravito veljavno.

Pri pevskem društvu »Venec« smo pelj izbrane pesmi skladateljev Hajdruha, Vilharja, Sattnerja, Medveda in bratov Ipavec. Peli smo tudi nekatere hrvaške pesni s spremljavo tamburaškega zobra. Izvajali smo tudi skladbe A. Lajovicu. Predolgo bi bilo, če bi našel vse pesmi, saj smo se jih naučili nad 100. Pozneje so se pevci razkropili na vse kraje in nekateri tudi umrli. Od ustanoviteljev sem ostal samo še jaz, star 82 let. V svoji starosti bi neizrečeno rad doživel, da bi naše društvo ponovno začelo delovati. Posebno rad bi še slišal Vilharjevo »Na vrelu Bosne«, Försterjevo »Naše gore« in Sattnerjevo »Na planine.«

Koncert v muzejskem vrtu

Hvalevredna je zamisel, ki jo je sprožilo Turistično-olepševalno društvo v Kopru: poživeti kulturno življenje v poletnih mesecih s kvalitetnimi prireditvami na prostem. Prospekt navaja prve tri prireditve v mesecu juliju, zdi se pa, da bo tudi nadaljnji izbor dokaj pester, saj so v načrtu tudi gostovanja iz drugih republik.

Prva prireditve v tem okviru je bila 1. julija na vrtu koprskega muzeja, kjer sta nastopila mlada slovenska talenta pianist Aci Bertoncelj in violinist Janez Bokavšek. Romantično okolje preurejenega vrtu je dalo komornemu koncertu topli, intimni dih, tako da je bilo kaj lahko

doseči primerno razpoloženje ter ustvariti vez med nastopajočim in poslušalcem.

Ze sam spored je pokazal dokaj resne ambicije obeh koncertantov, saj je vseboval samo dela pomembnejših skladateljev. Prvi del koncerta je pričel petnajstletni Aci Bertoncelj, ki je zaigral »Pastorale« in »Capriccio« italijanskega skladatelja Domenica Scarlatti, dokaj zahtevno delo, ki terja mnogo brijančne tehnike in še več izbrusevnega smisla za slog. Priznati je treba, da je bila izvedba zelo dobra, posebno v oblikovnem pogledu.

Sledila je Corellijseva »La folia«, variacijska forma, v kateri se nizajo skoraj vsi tehnični principi violinke igre. Janez Bokavšek je skladbo odigral tehnično zanesljivo, z lepim tonom in kar prepričljivo muzikalnostjo.

Na koncu še besedo o občinstvu. Ob takem Goldoniju, kot smo ga bili: deležni na sobotni uprizoritvi, bi moral publike zaplavati v nekakšnem etru pristnega gledališčega zraka, ki ga napolnjuje igralec s svojo lahkočnostjo, domiselnostjo in pristnim igralskim temperamentom, česar v koprski uprizoritvi ni manjkal. Vendar se igralec in občinstvo nista docela našla, nista se skupno izročila opaju igre, ki nadvladuje vse ostalo in izraža predvsem radost in uživanje. Kaj je bilo krivo — igralci, mlačno občinstvo ali poščana intimnost gledališke dvorane? Mogoče vsakega nekaj, vsekakor pa se en važen faktor. Otroci. Bilo jih je veliko in niso motili: in nadlegovali samo svojih staršev, ampak tudi druge ljudi. Prepoved obiska večernih predstav za otroke je v Kopru kaj ohlapna: velja samo, če je prireditve v zaprti dvorani, na prostem pa je otrokom vstop dovoljen na filmske in gledališke predstave, pa tudi če je ura polnoči. Več takih malih komponent je rodilo veliko rezultanto: igralec nismo nagradili tako spontano, kot so to zaslužili. Z. L.

Prvi del koncerta je zaključil Janez Bokavšek z 2. stavkom Bachovega koncerta v E duru, ki ga je zaigral zelo dostojno, če izvzamejo nekaj intonančnih spodrljajev.

O sporedru drugega dela komornega koncerta ne mislim govoriti podrobno, čeprav je bil v muzikalnem pogledu preprideljivejši in v izvedbi mnogo bolj sproščen. Do neke mere je to tudi razumljivo, ker je bil program sestavljen iz manjših del, ki so brez dvoma bila nastopajočima bližja. Od klavirskih skladb moram omeniti predvsem Chopinove preludi in Lisztov »Pies skratov«. V teh skladbah je pokazal Aci Bertoncelj mnogo več sproščenosti in samostojnega poustvarjanja, kakor pa v prvem delu večera. Od violinistkih stvaritev pa sta zapustila najmočnejši vtip Paganinijev »Preludij in allegro« ter Paganinijeva Sonatina.

Ni dvoma, da je bil koncert v celoti privlačen, izbor sporeda se stavljen tehtno in obenem zanimivo ter izvedba daleč nad vsako šolsko ravnijo — zlasti, če upoštevamo mladost obeh koncertantov (14 in 15 let). Vendar sem pa misljenja, da bi prireditve zapustila še večji vtip, če ne bi bila prva v seriji poletnih koncertov. Morda bi bilo bolje, če bi sezono pričel kak večji ansambel, ki bi lažje utrl pot tej novi obliki kulturnega življenja.

Na uspeh mladih umetnikov to seveda ne vpliva mnogo in priznane, ki sta ga bila deležna v Kopru, ni bilo majhno. Tekom nadaljnjega studija in dela se bo njuna umetniška rast razvelata in mislim, da ni pretirano, če jima preročujemo vidna mesta v slovenski glasbeni umetnosti.

Vladimir Lovec

Mlada koncertanta violinist Janez Bokavšek in pianist Aci Bertoncelj, ki sta gostovala v Kopru na prireditvi Turistično-olepševalnega društva (Foto: Franc Sturm, Fotocenter Koper)

POKLIC, O KATEREM PREMAKO VEMO

Gotovo ste že kdaj šli mimo otroškega vrtca in ste slišali veseli živžav malčkov: pojejo, se igrajo, skacejo in tudi učijo. Mnogo zanimivih sličic bi vam lahko povedali iz življenja teh predšolskih otrok, ki se zbirajo dan za danem v vrtcih pod vodstvom vzgojiteljic. Toda danes nas bolj kakor otroci banjamajo tiše, ki tam vzgajajo naše malčke.

Mati, ki je preobložena z gospodinjskim delom (ali celo zaposlena), mnogokrat pri najboljši volji ne najde časa, da bi se posvetila otrokom. Ure in ure posedajo malčki sami v kotu pri svojih igracah ali pa divijo sami, brez nadzorstva po domaćih in tujih dvoriščih. Nikogar nimajo, da bi jih koristno in njihovi starosti primerno zapovsli.

Poznamo pa tudi matere, ki misijo, da bodo vzgojile predšolskega otroka pravilno, če mu posvetijo ves dan, se z njim igrajo in ga popolnoma odtegnejo od ostalih otrok v skribi, da se ne bi »pokvarili«. Tak otrok postane nedružaben, čudaški, prezgodaj star. Pričršjan je za nekaj velikega; za sproščeno, zdravo rast med sebi

Vzgojiteljica predšolskega otroka je poklic, o katerem premalo vedo starši in mlada dekleta, ki se po opravljeni nižji srednji šoli ne morejo odločiti za poklic. Tudi naša javnost je premalo poučena o tem poklicu, sicer bi se ne moglo prideti, da kak ljudski odbor z ne razumevanjem odkloni materialno pomoč revnemu dekletu, ki ga poklic vzgojiteljice veseli, a ga ne more doseči, saj je šolanje zvezano s štiri, v bodoče petletnim bivanjem v Ljubljani.

Vzgojiteljice predšolskih otrok se izsolajo na Srednji vzgojiteljski šoli v Ljubljani. Po začetnih težavah si je šola že pred nekaj leti utrdila sloves dobre strokovne vzgojne ustanove, na kateri je pouk podoben delu na učiteljsku. Seveda je vsa vzgoja prilagojena, oziroma usmerjena na predšolskega otroka. Poleg splošnoizobraževalnih predmetov je velik poudarek na pouku risanja, ročnega dela (ustvarjanje vseh vrst igrac), ritmike, telovadbe in glasbe. Gojenke se podrobno seznanijo s psihologijo predšolskega otroka in z metodiko posameznih predmetov, to se pravi

končalo nižjo srednjo šolo. Biti mora zdrava, brez kakih telesnih hib, ki bi jo pri zelo odgovornem delu lahko ovirale, imeti mora dober posluh za petje, smisel za samostojno, razgibanje in sproščeno delo z otroki, predvsem pa ljubezen do vzgojiteljskega poklica in ljubezen do otrok. Sprejemni izpit na šoli pokaže, ali prijavljanka ustreza vsem gornjim zahtevam.

Poleg že omenjenega dela v šoli so še nekatere posebnosti, ki utegnejo zanimati javnost. V počitniških tednih priepla šola obvezne smučarske in plavalne tečaje, združene s prijetnimi dnevi v planinah in na morju. Po opravljenih šolskih obveznostih gredo gojenke lahko v počitniške kolonije, da se čim pripravijo delu z otroki.

Naj starši in dekleta, ki se odločajo za poklic, razmisljijo o tem. Morda bo kdo razvozal uganko, kam po končanem četrtem razredu gimnazije. Tista, ki se bo odločila za ta poklic, pa ne sme pozabiti, da mora imeti razen osnovnega šolskega znanja in ljubezni do otrok tudi iskreno in pošteno srce ter zavest, da bo s svojim osebnim zgledom in s svojim delom vzgajala bodoče napredne državljanje naše skupnosti.

O posodi, ki je ni na trgu

V svetovni produkciji emajlirano je tako zelo draga, se njena nabava vendarle izplača. Ne sicer, da bi imeli samo eterno posodo, ampak vsaj nekaj kosov, posebno za počitnice, dušenje itd. Prvovrstna je tudi za pripravljanje prežganja.

Za velika gospodinjstva pa je eterna posoda nenasledljiva.

Gotovo vas zanima tudi, kako je s posodo, ki jo poznamo pod imenom ideal. Ta posoda ima posebno trden loš, je nekoliko težja, zato tudi dražja od navadne, cenejša pa od eterne. V trgovinah jo je težko dobiti, v tovarni pa pravijo, da po tej posodi ni povpraševanja. Producijo bi dvignili, če bi bilo več kupcev. Kvaliteta jo vsekakor priporoča, praktičen račun pa kaže, da je njena nabava cenejša od navadne emajlirane, ker je njena življenjska doba veliko doljša.

Obe vrsti, eterna in ideal, sta primerni tudi za kuhanje na elektriko. Posebno seveda eterne. Obe imata precej močnejše dno kot navadna emajlirana posoda.

Tretja vrsta posode, ki jo izdeluje tovarna, pa je navada emajlirana posoda. Pri nakupu se gospodinje jeze na slabo kvaliteto. Posoda je premalo gladka, nima lepo zavitev robov, ravne dna itd. Toda trgovci navadno gospodinjam ne pojasnijo, da imamo dve vrste posode. Prva vrsta je brez najmanjih napak, druga pa ima razine manjših okvare. Cena je seveda tudi različna, zato pa zahtevajte, da vam po trgovinah označijo posodo s prvovrstno ali drugovrstno.

Vse to je gospodinjam že več ali manj znano. Zelo malo pa vede navadno gospodinje o novih, sodobnih oblikah posode. Za dušenje so posebno primerne visoke kozice, ki so zgoraj širše kot spodaj ali pa so valjaste. Izbočena obodna ploskev nam omogoča lahko čiščenje. Veliki ročaji se ne ugrejejo tako kot majhni, in so tudi bolj pripravnici za prenašanje. Potem imamo še ponice z ročem, ki imajo obliko lonca in se od stare ponice razlikujejo po tem, da so povsod enako široke, torej namenjene za kuho na štedilniku ali na kuhalnikovi plošči. Ce ima takšna posoda še livoček, je posebno praktična za prelivanje tekočin.

Potem imamo še posodo, ki nam nadomešča kotliček in je posebno pripravna za razna mešanja, ker je znotraj lepo zaokrožena in se z lahkoto čisti. Ima pa še eno prednost pred kotličem, namreč podstavek, na katerem trdno stoji. Ponekod uporablja to posodo tudi kot jušnik, posebno v večjih gospodinjstvih. Pri nakupu moramo paziti, da je spodnji rob, na katerem stoji, lepo raven in ne vegast, da se posoda na mizi ne guga.

V vseh velikostih se dobijo tudi lonci z livočkom, ki so zelo praktični in priljubljeni za prelivanje tekočin.

Mnogim gospodinjam bo gotovo včer razna drobna posoda, ki nam služi pri pripravljanju jedil in pri nujnem shranjevanju. To so skledice razne velikosti in lepo zaokroženih oblik brez nepotrebnih robov, ob katerih se zadržujejo ostanki jedi.

Vsa ta posoda, o kateri smo govorili, se dobi v raznih barvah. Mnogim bo všeč popolnoma bela, zunaj in znotraj, zopet drugi pa se bodo navduševali za posodo v veselih, živilih barvah.

Ko kupujemo posodo za kuhanje, se moramo istočasno odločiti tudi za nakup priležnih pokrovov. V pokriti posodi se jedi hitreje skuhajo, tekočina manj hlapa in sopara se ne razširja po nepotrebni prostoru. Prav tako moramo pri tem misliti, da nakupimo posodo v velikosti, ki je primerne številu družinskih članov. Ce pa kupujemo lonce in kozice za kuhanje na elektriko, tedaj se mora velikost spodnje ploskev ujemati ali le prav malo presegati velikost kuhalne plošče. Dno posode mora biti popolnoma ravno in kolikor mogoče debelo. Zato je pač najboljša posoda eterna ali ideal.

Varčujete lahko tudi tako, da raznina oblačila pogosto menjate. Če imate dva para rokavic, bodo vzdružale ne dvakrat, temveč trikrat tako dolgo kot en par. Tudi oblike dobre po početek, prav takto kot človeku. Če vam bodo delj trajali, če bomo imeli dva para, ki jih bomo pogosto menjali.

enakimi vrstniki. Šele v prvem razredu osnovne šole pride tak »samotar v stik z družbo, s kolektivom in marsikdaj je zanj in za ostale tovariše dolga in težka pot, preden se prilagodijo drug drugemu.

Kdor pa vsaj bežno pozna namen in način dela v predšolskih vzgojnih ustanovah — vrtcih — ta ve, kako bogate in neizcrpne so možnosti, da se naš otrok z igro in z delom v veseli družbi in tovarištvu neprisiljeno, a vendarle načrtno vzgaja in usposablja za naslednja leta svojega življenja.

V Sloveniji imamo zdaj 200 vrtcev, kjer se zbere vsak dan sto in sto otrok zaposlenih mater, ki z zaupanjem prepustijo svoje malčke vzgojiteljicam, da lahko opravljajo svoje delo.

Mešanice z mlekom

Mešanice sadja z mlekom se vedno bolj uveljavljajo, ker so prijetnega okusa, poživljajoče in okrepujoče, poleg tega pa vsebujejo skoraj vse važne hranične snovi in to v zelo prijetnem in lahko prebavljivi obliki. Tako dobimo s temi mešanicami poleg vitaminov, rudinskih snovi, se ogljikove hidrate (sladkar in deloma staničino) ter lahko prebavljive živalske beljakovine.

Našemu okusu so še nekoliko tuje. Mnogi ljudje misljijo, da mleka in sadja ni dobro mešati, ker to povzroča krče in driske. Znanost o prehrani pa pravi drugače. Mlečna kislina je veliko laže prebavljiva, če je razdeljena na drobne kosme, ki nastanejo, če primešamo mleka sadno kislino. Tako dajejo danes že majhним otrokom mleko z limoninim sokom. Pri pripravljanju teh mešanic pa moramo mleko razživiljati, kar tudi mehanično pomaga, da se mlečna beljakovina, ki pod vplivom kisline zakrkne, razdeli na čim manjše delčke.

Prav posebno okusne so mešanice sadja in skute, ki pa mora biti dobro razživiljana oziroma zmešana, da je rahla. Dobre pa so tudi mešanice sadja in kisline mleka oziroma jogurta.

z načinom, kako bodo pridobljeno znanje na posameznih področjih prenašale v svoje praktično delo. Solanje je povezano z mnogimi praktičnimi nastopi in z delom v vrtcih, tako da se more absolventka vzgojiteljske šole takoj po diplomi uspešno vključiti v delo.

Na šolo se lahko vpriše vsako dekle, ki je vsaj z dobrim uspehom

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

O kožnih bolezni dojenčkov

V preveliki skrbi za svoje malčke zavijajo mamice mala, nežna bitja rade v flaneli in volno. Volnena kapica, volnena jopicica, močne celo kar dve, druga vrh druge, flanelaste srajčke in pleničke naj bi njihove malčke obvarovala pred boleznjijo. Malčki se pod preobilno obleko često potijo in na koži se jim pojavijo drobni rdečasti izpuščaji, ki so včasih podobni škrlatinoznamenam ali pa izpuščajem pri rdečkah. Seveda bomo otroku takoj izmerili vročino, da ne bi spregledali kakše resne bolezni. Ako temperatura ni zvišana nad 37 stopinj (v ritki nad 37,5 stopinj), potem ima naš malček izpuščaje zaradi potenza in prevročne obleke. Ako ga umijemo s toplo vodo, ki ji dodamo malo kisa ali limoninoga soka, in nato popudramo z otroškim pudrom, bodo izpuščaji kmalu izginili. Seveda moramo paziti, da otrok potem ne bo preveč oblečen.

Zaradi volne in flanele dobe dojenčki lahko tudi okroglaste, rdečaste luščeve se izpuščajo, ki jih povzročajo volnene dlake ali pa plesni. Mamice namreč ne pazijo na to, da bi strogo ločile kožo od volne. Volneno kapico mora dojenček imeti podloženo s finim platnom, ali še bolje s svilo, preko volnene jopicice za vratom in na rokavčkih pa zavijajmo ovratniček in rokavčke od srajčke tako, da ne pride koža nikjer v dotik z volno. Isto velja za nepreprano flanelo. Izpuščaji na koži, ki jih povzroči volna, so rumenasto rdečaste ploskev, ki se drobno luščijo. Izpuščaje namažimo z borovim vazelinom, ki mu primešamo prej malo lanolina ali parafinovega olja. Ce so se na kožo naselile iz volne glice plesničke, je bolje, da vprašamo za svet zdravnika. Za volno so posebno občudljivi tisti dojenčki, ki nimajo zelo mastne kože.

Vprašanje zase so pri dojenčkih temenčki. Tudi temenčki so pravzaprav na lašču nakopičena mast, pomesevana z roženimi deli kože. Največ jih ima torej dojenček do šestih mesecev, ko vsa koža proizvaja še mnogo masti. Temenčke opazimo kot majhne rjavkaste kepice med laski po vrhu glavice ali pa na kraju lašča nad čelom. Včasih jih je toliko, da se sprimejo v rjavkasto ploskev, ki pokriva laščo. Dojenčke s temenčki moramo pridno kopati in umivati, nekaj ur pred kopeljo pa namažimo laščo z 10% salicilnim oljem. Da razstopimo salicilno kislino, vzemišmo ricinovo olje, pomešano na pol s parafinovim oljem.

Pri prekomernem izločanju masti nastanejo včasih na glavici, po ušescih, vratu in obrazu kožni vnetje. Priselijo se kmalu klince gnojenja in malčkovo glavico, obrazec, ušesa in vrat ter pogosto tudi hrbet in prsa pokrivajo rjavkastorumenaste kraste, ki se menjavajo s krvavimi, odprtimi mestimi. V takih primerih moramo se

veda vprašati za svet zdravnika.

Ekcem ali lišaj, ki ga dobi dojenček že kmalu po rojstvu, najpogosteje v drugem ali tretjem mesecu, je trdrovratna, za mater nadvise neprijetna bolezen. Traja nepretrgoma do dve leti, včasih tudi do šest let, mnogokrat pa se v manjšem obsegu ponavljajo še vse življenje. Prične se navadno na lichkih in čelu ter obeh rokah. Na teh mestih nastanejo na rdeči, vneti koži najprej majhni mehurčki, ki se osuša ali počijo tako, da pozneje opazimo kraste in večja, roseča se mesta. Kmalu se razširi po vsem obrazu in vratu, za uše, po lašču, po prsih in hrbitu. Otrok si obolelo mesto povrhu še do živega odore, ker ga močno srbi. S praskanjem si obolelo kožo še bolj kuži, zato opazimo kmalu tudi otekle bezgavke na vratu in za uše. Bezgavke so za fižol velike in se včasih tudi ognijo. Otrok ima tedaj zvišano temperaturo in zaradi komplikacij pri ekcemu lahko umre. Da se maleček ne bo praskal, mu napravimo manšete iz lepenke, ki mu segajo od zapestja do pazduhe. Ta bolezen traja najmanj 40 tednov.

Pri ekcemu trajno ne pomagajo nobena zdravila in mazila. Z mazili skušamo vsaj toliko doseči, da preprečimo okuženje, to je gnojenje. Ekcem sam se pa edino in hitro — da, celo v nekaj dneh — pozdravi na morju. Vendar se bolezen v starem okolju spet hitro povrne, ako ni bilo zdravljenje na morju dovolj dolgo. Za uspešno in trajno zdravljenje sta potrebna vsaj dva meseca.

Včasih imajo novorojenčki na obrazku ali kje drugje na koži rdeče madeže — znamenja. Ce ti madeže niso intenzivno rdeči, bodo ščasoma pobledeli in izginili. Ce so večji in močno rdeči, jih lahko operativno odstranimo. Z operacijo pa rajši počakamo do pubertete.

Letos so moderni kratki kopalni plašči

KOLESARSTVO

Tudi v Vojvodini Koprčani najboljši

Državni prvak Bajlo iz Zadra

Kot smo že zadnjič poročali, se je v nedeljo, 3. julija, nadaljevalo v Novem Sadu kolesarsko državno prvenstvo juniorjev. Tudi to pot je zmagala koprška ekipa, državni prvak juniorjev pa je postal Bajlo iz Zadra. Prvi na cilj je prispel Piciča, ki pa ni imel dovolj točk za naslov državnega prvaka.

V Novem Sadu je startalo 55 mladincev. Največje zanimanje je vladalo za Koprčane, ki so zmagali že v Pulju. In Vižintin, Piciča, Ricobon so se tudi sedaj dobro držali.

Že po prvih petnajstih kilometrih se je iz strnjene grupe izločil Pioiga, ki je vodil dalje. Nekako tedaj je Vižintin padel, Bajlo ga je prehitel in se postavil s 40 km na uro na celo. Iz prve skupine so se izločili Ricobon, Bajlo, Traven, Gregorina in Harosti. Čisto blizu jim je sledil Vižintin z drugo skupino. Vižintin si je močno prizadeval, da di nadoknadil izgubljeni čas, toda bil je sam. Do nekako 10 km pred ciljem sta bila Vižintin in Bajlo skupaj. Tedaj pa je Bajlo zbežal in nekaj kilometrov pred ciljem uvel že one, ki so iz prve grupe zaostali. Pri kakih 500 metrih je iščiga spet napredoval in lahko dospel na cilj prvi, pred Bajlom. Ricobon si je prizadeval, da bi prehitel Bajla, a ta mu je le zbežal in dospel na cilj za pol kolesa razlike pred njim. Vižintin se je na celu svoje grupe plasiral na 10. mesto.

*

Koprski »Proleter« je že šesti odnesel zmago na državnem prvenstvu. V Pulju je zmagal Vižintin, ki pa je žal imel, enako kakor Pi-

ciga, ki je zmagal v Novem Sadu, premalo točk za naslov državnega prvaka. Tudi Ricobon bi dobil ta naslov, če bi prišel na cilj drugi. Toda čeprav niso naši kolesarji odnesli posameznega prvenstva, so se vendar ekipo dobro držali. Razen Piciča, Vižintina, Ricobona in Bajla so se dobro držali tudi Branko, Muškovič, ki je moral zaradi okvarje odstopiti in Traven.

Na cilj so prispeli takole:

1. Piciča Rajko (»Proleter« Koper, ki je prevozil 100 km s hitrostjo 39,690 km na uro. 2. Bajlo Miro (»I. maj« Zader). 3. Ricobon

Po sodbi

(Nadaljevanje s 7. strani)

»Drevi se bomo poveselili,« je dejal starec. »Gospod Hamidullah, nalagam vam, da pripeljete tja naša prijatelja Fieldinga in Armitra ter doženete, ali bo za le-tega potrebna posebna hrana. Drugi ostanejo z menoj. Ven v Dilkušo seveda ne pojdemo pred večernim hladom. Ne vem, kako čuti druga gospoda; jaz za svojo osebo čutim rahel glavobol in žal mi je, ker se nisem domislil, da bi bil prosil našega dobrega Panna Lala za aspirin.«

Zakaj vročina je terjala svoje. Ko ni mogla gnati v blaznost, je omamljala, in ni trajalo dolgo, pa je večina čandraporskih vojevnikov spala. Tisti v angleški naselbini so nekaj časa stražili, ker so se bali napada, toda kmalu so tudi sami stopili v svet sanj — svet, v kate-

Giuseppe (»Proleter« Koper), 4. Traven Janez (Ljubljana), 5. Gregorina Ivan (Zagreb).

KONČNI PLASMA:

1. Bajlo Miro (Zader), jugoslovenski juniorjev za leto 1955, 2. Piciča Rajko (Koper), 3. Ricobon Giuseppe (Koper), 4. Vižintin Bruno (Koper), 5. Traven Janez (Ljubljana).

EKIPE:

1. »PROLETER« — Koper, 2. »Rijeka«, 3. »Pula«.

PREKLIC

Preklicujem vse žalitve, ki sem jih izrekel zoper Bordon Veroniko iz Paderne št. 46 in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

KRMAC Jakob
Gažon št. 14

rem vsak človek prebije tretjino življenja in ki ga imajo nekateri črnogledneži za opomin na večnost.

Obisk pri vevških papirničarjih in kratki sprechod po Gorenjski

(Nadaljevanje s 7. strani) slavist, še ves v svojem katederskem elementu je izrabil ugodno priliko in brž zabrenkal na našo lirično žlico in bi mu bil tudi pesnik gotovo hvaležen za njegove navdušene besede.

Na koncu je bilo treba ustreči še vsem tistim, ki se niso videli Bleda. Naglo smo bili tam, a smo ga — žal — prav tako naglo tudi zapustili, kajti dan se je nagibal. Nazadnje smo v Ljubljani dokazali, da imamo tudi Koprčani dober apetit, po polnoči pa smo se z nepozabnimi vtisi spet vrnili v Koper in zaključili 446 km dolgo poučeno in prijetno potovanje.

ks

Ob desetletnici slovenskega športa

V zadnjih dneh so bile v Ljubljani športne prireditve, ki naj bi proslavile desetletnico slovenskega športa v svobodi. Mnoga društva so s svojim številnim članstvom in lepimi uspehi pokazala svoje delo v desetih letih. V okviru teh proslav in prireditve je bilo organizirano veliko srečanj in tekem v vseh disciplinah: od meddržavne tekme v televadbi na orodju med Dansko in Jugoslavijo, od tečkoatletskih prireditve (boks, dviganje uteži, ju do, rokoborba), od nogometna, hokeja na kraljkah, kolesarstva, kegljaških tekem, pa vse tja do skokov v vodo, vaterpola, sabljanja, šaha, drsanja, košarke in še veliko drugih. Sportni vrvež, ki je zajel Ljubljano v zadnjih dneh, je pokazal, da naš šport napreduje, da je bilo pri nas uvedenih po vojni več disciplin, za katere pred vojno skoraj vedeli ni-

šmo. Veličastne parade, ki je bila v nedeljo v Ljubljani, se je udeležilo nad 12000 televadcev in športnikov. Pravijo, da Ljubljana še ni doživelih športne prireditve.

Trgovsko podjetje
»Jadranka«
V IZOLI

čestita k občinskemu prazniku 11. juliju vsem delovnim ljudem naše občine z željo, da bi imeli pri svojih napotih še več uspehov

V naših poslovalnicah boste dobili vedno najboljše izdelke

O b i š c i t e n a s !

Mali oglasi

ADVOKAT Sedmak Albert-Drago je odprt advokatsko pisarno v Piranu, Ulica Domenico Contento št. 1 (za gostilno »Alla Nave«).

KOLEKTIV GRADBENEGA PODGETJA

»GRADBENIK« IZOLA

čestita k občinskemu prazniku vsem kolektivom ter jim želi mnogo uspehov pri na daljnji graditvi socializma

Ljudski odbor mestne občine
Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Občinski odbor ZB
IZOLA

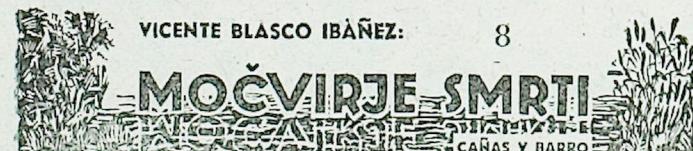
iskreno čestitajo k občinskemu prazniku 11. juliju vsem delovnim kolektivom in vsem prebivalcem naše občine.

Prispevajmo čim več k izgradnji socializma in boljše bodočnosti!

TOVARNA
TOVARNA

»Ex ARRIGONI« IZOLA

čestita k 11. juliju, prazniku občine Izole vsem delovnim ljudem ter jim želi še nadaljnji uspehov in napredka pri njihovem delu v prihodnosti

Na tistem mestu obzorca, kjer bi morala biti Albufera, so zagledali požar, ki je pojema. Tu pa, v gozdu, niso več razločevali niti dreves.

Sangonera je zaskrbelo, ker se ni več znašel. Nelletha se je tresla od strahu. Nenadoma je zavpila in padla. Zadeha je bila ob korenino, ki je bila odrezana prav pri zemlji, in se ranila. Sangonera je predlagal, naj bi nadaljeval pot in pustili na mestu malo boječo dekllico, ki je znala samo jokati.

Tonet pa mu je pretil z brcami in zaušnicami, če bi mu skočilo v glavo, da ju pusti sama.

Nenadoma so se znašli na spolzki stezi. Tonet se je obrnil do tovarisa pred seboj, ta pa sploh ni odgovoril.

— Sangonera! Sangonera!

Selesteno polomljhenih vejc, razgibanega grmičja, podobno šumu ob begu divje živali, je bilo edini odgovor.

Tonet je jezno zavpil:

— Podlež!

Zbežal je, da se je laže prikopal iz gozda, ne da bi pocakal na tovarša in pomagal Nellethi.

Ostala sta sama, prestrašena, jokajoča. Brž sta se povzimala, zadevala ob korenino, se zapletala v grmovje, trčela pogosto v debla in se tresa ob vsakem najmanjšem šumu.

Vse priopovedi in bajke, ki sta jih ob večerih poslušala v kočah ob ognjišču, so zdaj oživele v njuni razburjeni domišljiji.

Prišla sta na majhno jaso in se ustavila. Moči so jima pojemale in zgrozila sta se ob pogledu na neprehoden in mračen gozd, ki ju je obdajal.

Sedla sta in se tesno objela, kot bi jima toplina teles mogla dati novega poguma.

Nelletha ni več jokala. Utrujena je naslanjala glavo na prijateljevo ramo in težko dihalo. Tonet je opazoval okolico. Bil je v večji bojazni zaradi somračnega svetlikanja, kakor zaradi teme v gozdu; bal se je namreč, da se bo vsak hip prikazal zmaj, ki sovraži zgubljene otroke.

Polagoma sta se počutila bolj varna. Ništa bila prav posbeno slaba in noč bosta tam tudi lahko prebila. Naslonjena drug na drugega sta si s toplino svojih teles vžigala tudi nove življenske sile in sta popolnoma pozabilna na strah in na blazno tekanje skozi gozd.

Na morski strani se je nad vrhovi borov nebo pobarvalo z belkastimi odsevi in zvezde so ugasnile ob mlečnem valu. Ker sta imela razburjeno domišljijo za privlačnost skrivnostnega gozda, sta tesnobno občudovala to nebesno igro, kot bi pričakovala, da se jima približa nadčloveško bitje, obdano s svetlečim kolobarjem. Borove veje so se temno odrazačale na svetlem ozadju.

Polagoma se je neka svetloba pomešala med drevesa; spominčka je bila to tenka kriva crta, podobna srebrni obrvi, nato je prešla v svetleč polkrog in končno zadobilna obliko ogromnega, kot med rumenega obraza.

Zdelo se je, da se je luna smejalna otkomoma, ki sta zamaknjena občudovala in častiila ta prizor kot divjaka.

Dogodivščina je postajala prijetna.

Bolečine v nogah so prenehale in Nelletha je šepetal prijatelju na uho. Njen zgodaj prebujeni ženski nagon, njen prevejanost potepuške macice, sta kazala njeno premoc. Ali bosta ostala v gozdu, kaj? ... Naslednji dan bi se opravila tako, da bi vrgla kriivo na Sangonero. Tako bosta preživelata noč v občudovanju vseh fantastičnih in nepoznanih stvari. Spa bosta skupaj kot mož in žena. Ob tej misli sta začutila neko nedoločno vznemirjenost in se še bolj stisnila drug k drugemu, kot bi ju skrivnostna sila nagovarjala, naj vzbujajoče se čustvo spoji toplino njunih teles.

V Toneti se je naselila cudna opojnost. Prijateljčino telo, ki ga je tolkokrat stisnil v svoje roke pri igrah, mu ni nikdar dalo tako prisrčne toplotne, kot se je zdaj prekala po njegovih žilah, se prelivala v možgane, da je občutil

bolestno omamo, podobno oni, ki jo je povzročilo vino v gostilni, ko ga je pokusil iz dedovega kozarca.

Njegov pogled je kot zgubljen blodil v daljavi, toda njegova pozornost je bila prikovana na Nellethino glavico, ki mu je slonela na rami. Cutil je toplo božanje njenih ustnic, ki so se dotikale njegovega vrata, kar ga je tako vznemirilo, da se je tresel po vsem telesu. Molčala sta, molk pa je še poglabljaj čar. Nelletha je odprla oči, pokazala so se zelene punčice, v njih pa je odsevala luna kot rosna kapljica, nato se je obrnila, iskala primernejšo lego in ponovno zaprla veke.

— Tonet . . . Tonet . . . — je šepetal kot v snu in se stiskala k tovaršu.

Koliko je bila ura? . . . Deček, ki ga je napolnila neznašna globoka opojnost, je pripril oči. Koncert gozdnih žuželk je napoljujeval z melodijami ves prostor.

Lajež lovskega psa ju je prebudil naslednje jutro, ko je bilo sonce že visoko.

Bila sta skoraj ob robu Dehesa in v kratkem času sta prišla v vas. Doma so ju oklofutali. Po tisti dogodivščini so Palmarčani imeli dečka in deklico za dva zaročena, onadvpa pa, kot bi se nerazvezljivo čutila povezana zaradi tiste noči, ko sta ležala drug z drugim nedolžno objeta, sta se zdaj iskala, ljubila, ne da bi si to razodela, kot bi bilo že dogovorjeno, da bosta morala neizogibno postati drug last drugega.

Ta dogodek je zaključil njuno veselo in brezskrbno mladost. Nelletha je začela skupaj z materjo brodariti iz v in Valencio in Tonel jo je lahko viden samo zvečer za kak trenutek.

Tono, ki je bil vse doslej dober in popustliv, je postal zahteven kakor ded. Ker je viden, da je njegov sin velik in močan, mu je nalagal najtežja dela. Tako je moral ob sajenju ali žetvi riža po ves dan prebiti na salerskih poljih. Med letom je ribaril z očetom zdaj s Palomo. Ta ga ni več imel za sorodnika, marveč mu je bil le delovni tovaris. Stari pa se je neprestano jezik nad nehvaležno usodo, ki je bila kriva, da so se v njegovi družini rodili taki postopci.

Predsmrtni boji?

Čeprav hodijo ljudje nasplošno radi spati, se pa smrti, ki ni pravzaprav nič drugega kakor spanje brez konca, strašno boje. Zato tudi mi šudno, da je opremila ljudska fantazija smrt z nepopisno grozo in nevzdržnimi bolečinami. Na tem strahu je zrastla tudi vsa tolaža: vsemogoče veroizpovedi, ki obljubljajo posmrtno življenje. Toda vesta strah o predsmrtnih mukah je ovrglo še mnogo ljudi.

Pred smrto je hotel dati neki samomorilec — študent medicine iz Münchena, znanosti važne podatke o umiranju. Najprej je zaužil nekaj strupa, postavil predse ogledalo in si beležil vse, kar je opazil zanimivega na svojem obrazu.

— 9.30 Čutim prve znake vrtovlavice. 9.55 puls je še vedno nor-

malen in miren, omotica je vedno močnejša. Pritisik na ušesa. Klecajo mi kolena. 10.04 vid slab. 10.16 barva obraza je normalna, toda v ogledalu vidim dvojno. Pred očmi se mi vrti. — Od tu dalje postaja pisava nečitljiva. Vendar je pa ta dokument nepopoln, ker ni o zadnjih vzdihljajih nobenega podatka. Bolj zanesljiva so pričevanja ljudi, ki so se spet zbudili. Tako je pričeval neki električar: »Bil sem v nekakšni vročici in videl rdeče kolobarje, ki so postajali vse manjši. Bolečin nisem občutil.«

Strokovnjaki pravijo, da imajo vse poškodbe, ki izvodejo nezavest, podobne posledice: zvonjenje, zvezde, bliske, grmenje, nikdar pa ne bolečin. Celo smrt v levovih kremljih je brez bolečin. Slavn raziskovalec Livingstone, ki ga je podrl kralj živali, pričuje: »Dobro sem vedel, kaj se z menoj dogaja, toda občutil nisem niti strahu niti bolečine, marveč čudno razpoložje kakor v snu.«

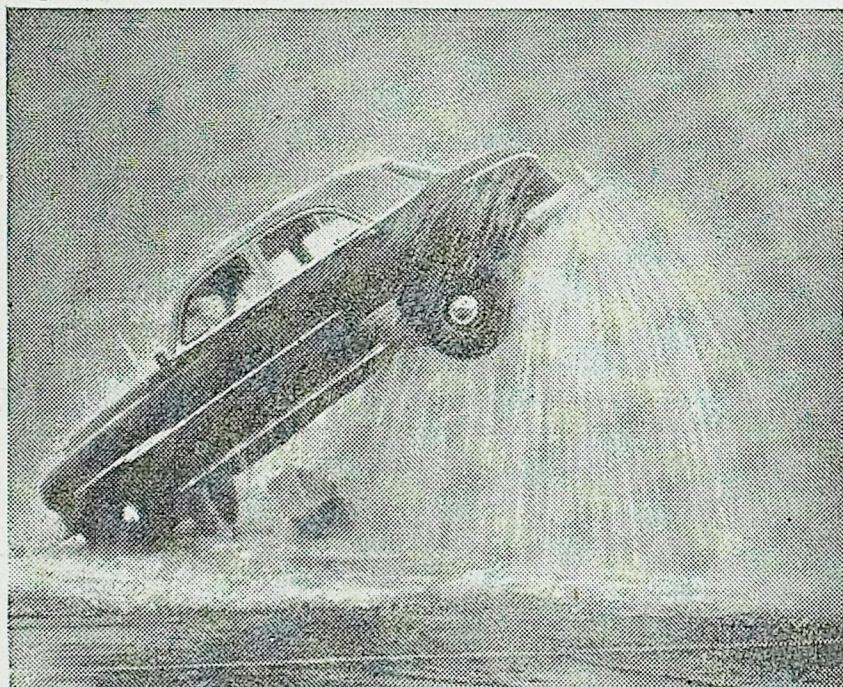
Stvar je v tem, pravijo učenjaki, da nasilna smrt izvode pri človeku takšen pretres živčnega sistema, da otrpejno vsa občutja. Njegovo stanje je mirno in bolj ko se pogreza, bolj prijetno se počuti. Najprej mu zamreta okus in vonj, nato vid in nato... Tako je torej umiranje. Bolečine so samo za žive.

SRCE

Srce, ta pomembni organ, ki služi istočasno za središče krvnega obوتka in za center ljubezni, je misica hruškasto-stožaste oblike. Čini manjše je srce, tem hitreje utriplje. Tako je znano, da utriplje človeško srce približno 70krat v minutu, ovčje 80krat, pasje 110krat, mačje 130, ptiče 160 itd. Nasprotno pa večja srca počasnejše utripljejo. Koncu utriplje 40krat v minutu, slonu pa 30krat. V zadnjem času so s posebnimi aparati ugotovili tudi število utriplov kitovega srca, ki bije okrog 17krat na minuto, čeprav je le 3krat večje od človeškega.

Tudi kravo lahko izvežbamo v dobro jezdno žival. Takšno »prometno sredstvo si je omislila osemnajstletna Avstralika, hči nekega farmarja. Pravijo, da je krava, ki jo je lepa pastirica izvežbala, prav tako izdržljiva, kakor dober jezdni konj. Kot vidite na sliki, se tudi zaprek ne boji.

Presneti hidrant, se je jezil šofer tegale avtomobila, ko je zapeljal na odprt hidrant in mu je močni curek vode brezobzirno vrgel vozilo v zrak. K sreči je še pravočasno izstopil, avtu pa se tudi ni zgodilo nič hudega. Dogodek sam na sebi je kaj nenaščen, še bolj nenaščen pa je to, da je bil tam ravno v tistem hipu fotograf, ki je ujel zanimiv posnetek.

Izkoriščanje odpadkov v industriji pomeni za skupnost cenejšo proizvodnjo!

Zbirajte odpadke in jih oddajte najbližjemu skladišču podjetja

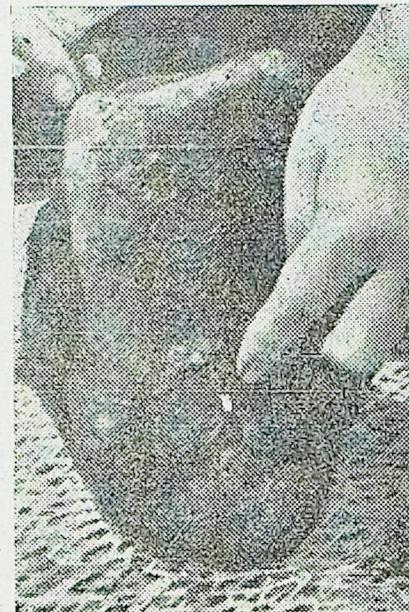

Ljubljana, Parmova 33
Telefon: 32-664, 32-732, 30-573

OSEL-ZEBRA

V živalski vrt Zoo Bronx v New Yorku, je Gene Holter, veliki ljubitelj živali in čudak, pripeljal posebno vrsto zebre — osla-zebro, mešanico med oslom in zebro, s katerim se je ukvarjal polnih deset let.

Prva žival te vrste je bila stara komaj tri tedne in je dokaj svojevrstna pojava: z dolgimi uhlji, s smrekom in nogami progastimi in z rjavo dlako. Da bi ne bilo dvoma o njegovem izvoru, je naddebudni gospod Holter pripeljal s seboj tudi oba slavna prednika nove živali.

10.000 METROV POD MORSKO GLADINO — ŽIVLJENJE

Ali je mogoče življenje tisoč metrov pod morsko gladino? To vprašanje so si dolgo zastavljali znanstveniki in biologji, ne da bi mogli odgovoriti naj. Ze pri nekaj metrih globine voda velik pritisik, kaj pa pri 10.000 metrih?

In vendar, kamen na naši sliki dokazuje, da je tudi 10.000 metrov globoko življenje. Kamen je potegnila na površino danska ladja »Gallathaea« in na njem je bila živa morska vetrnica (na naši sliki bela pika v smeri prsta). Raziskovanje teh najdb so še v teku, toda zaključek je jasen: tudi v največjih globinah je mogoče življenje. Zaenkrat še nihče ne ve, kako se prehranjujejo ta bitja in kako vzdrže tako velik pritisik.

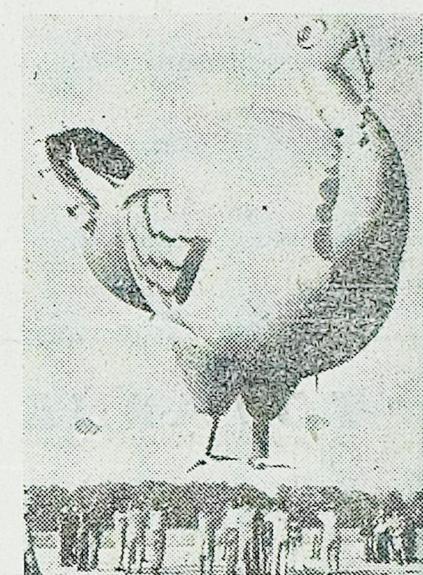
Avto je pripeljal hišo. In celo dvostanovanjsko hišo. Seveda v Ameriki, kjer je vse mogoče in ni niti to kakšna posebna redkost. Hišo enostavno naložijo na kamion in jo odpeljejo. Da je tak prevoz varen, so najbolj zgovoren dokaz nepobita stekla, ko jo namestijo na nove temelje. Včasih izvršijo tako selitev tudi ponoči, ko vsi prebivalci mirno spijo in se zjutraj kar zbudijo v novem okolju

Drugi zvočni zid?

Če ste gledali film »Hitrejši od zvoka«, si boste kaj lahko predstavljali dogodivščino enega najboljših »prekozvočnih« pilotov, Chacka Yagerja, ki je na letalu »Bell« letel še enkrat hitrejš od zvoka. Takole je bilo: Ko je njegovo letalo »prinesel« ogromni B-29 na višino 10.000 metrov, je Chack užgal motorje. Igle na aparati so zaplesale 2, 3, hitrost je moralta biti 2600 kilometrov na uro. Tu se začne drama. Zdela se je, kakor da se je spremenila praznina v nekakšen brezbarven sirup, brzina je začela naglo padati. Letalo se je dvignilo, se začelo obračati in pilot je nad njim izgubil oblast. Kazalci na instrumentih so se prilepili na stenilnice in skozi neprobojno steklo se je videlo zdaj nebo, zdaj zemlja; zdaj se je čulo peklensko grmenje, zdaj je bilo spet vse tiho.

Chack je poskušal na vse načine spraviti letalo v normalni let. Vse mogoče mu je prišlo na um. Po 15 kilometrih vrtoglavega padanja, so se igle učvrstile na svojih običajnih mestih in spet se je videl horizont. Chack je pristal.

Kaj se je zgodilo? Je letalo udarilo v novi zvočni zid? Sekundo pred udarcem je opazil na knilih tisto značilno valovanje, ki ga poznajo vsi piloti nadzvočnih brzin. Znanstveniki iščejo odgovor, Chack pa ve, da je imel tokrat srečo.

Zmaj ali puran?

Ce bi bil to puran, bi s svojim mesom (saj je visok 15 metrov), natisnil srednje veliko mesto. Ce bi bil zmaj, bi še večje mesto spravil v beg. Toda ni eno ne drugo. Samo ogromen balon je iz plastične mase, napolnjen s helijem, ki so ga prikazovali na neki perutninarski razstavi v New Yorku.

Danes bom začel z gostinstvom. V letošnji sezoni se namreč še nisem oddolžil tej naši važni gospodarski panogi, ki je le ne smem takoj zanemarjati, kot ponekod strežno osebje zanemarja svoje lokale in goste. Zato sem naredil kratko turneo po naših gostinskih obratih in pridno zapisoval. Če pa sem kljub temu na koga pozabil, naj mi oprosti. Poskrbel bom, da pride prihodnjic na vrsto.

Portorož je naše turistično središče, ki mu gre prvo mesto na lestvici turistično-gostinskega udejstvovanja. Zato sem se najprej namenil tja. Obiskal sem znamenito »Vesno«, kjer sem si ogledal tisto pajčevino, ki se tako lepo ovija okrog plesalcev, kakor najfinješi svileni trakovi. Nato sem prisodel k neki mizi. Še prej pa sem moral temeljito obrisati mizo in stol, pri čemer smo opazovali natakarji z velikim užitkom. Povedali so mi, da jih sicer ni premalo in bi to delo znogli tudi sami, da pa si morajo tudi oni privoščiti nekaj razvedrila. Najbolj pa me je v »Vesni« presuniла reklama za naša vina: »Pijte naša vina, ker vam dajejo moč in mladost!« Prav tako je zapisano. In zaradi tiste nesrečne »mladosti« je na lepkemu otrok, skoraj dojenček, ki krčevito

stiska v rokah liter vina. Vse se mi zdi, da jim je lepa ostal od »Teden otroka«, samo napis so ažurirali.

Kavarna »Jadran« ima sedaj lep vrt. Ni pa to edina posebnost tega lokalja. Omembe vreden je že seznam poslastic, ki je pribit kar z navadnim žebljem na zid. Tu lahko prebereš: čevapčiči, ražniči, tripiče... Kavarna slovi tudi po svojih cenah. »Kaj imate,« vas vpraša natakar, »kavo z muziko ali navadno?« Tudi sladoled lahko dobite z muziko ali brez nje, le da je pri tem spoštljiva razlika v ceni.

Vendar mi ni bilo žal, da sem nekoliko posedel v kavarni »Jadran«. Tako sem imel priložnost slišati, kako je prodajalka v portoroški »Lipki« nahrulila nekega delavca, ki jo je nagovoril s »tovarišico«. »Kdaj sva pa midva pasla skupaj ovce,« mu je rekla in pri tem pojasnila, da so zanjo tovariši in tovarišice samo tisti, s katerimi je skupaj pasla omenjene živali. Vsi drugi ji pa morejo reči »gospa«.

Ko sem bil že v Portorožu, sem stopil še v Piran, kjer sem v kavarni »Tartini« videl racionalno izkorisčenega natakarja. Revež je namreč sam in mora skrbeti za postrežbo v točilnici, razen tega pa pro-

dajati še sladoled pri vhodu, ki je oddaljen od točilnice samo petnajst metrov.

V Ankaran so me že večkrat vabili. Tudi pisali so mi že o atomske postrežbi. Vendar pa nisem hotel o tem pisati, dokler se sam ne prepričam. Tako hudo sicer ni, kot so mi nekateri pisali, saj sem na konsilo čakal samo eno uri in tričetrt, ne pa dve uri, kot mi je zadnjič nekdo omenil. Mojemu prijatelju pa so postregli z jajci že po dobrini čakanja. Mene samo to zanima, kako se po tolikem času sploh še spomnijo, kaj je kdo naročil.

V tolažbo našim gostom moram reči, da tudi drugod ni mnogo bolje. Iz Kanala ob Soči n. pr. mi pišejo tole: »Prenočil sem v hotelu »Soča« in ko sem stopil v sobo, sem videl vse polno češnjivih peščenj, ter jačnih lupin. Poglej, dragi Vane, če je to hotel, valilnica, maloprodaja sadja in zelenjavne ali kaj drugega. Če je res prenočišče, naj vsaj vsak teden skridajo.« Podobna pisma o gostinstvu prejemam tudi iz drugih krajev. Mislim pa, da bo to, kar sem napisal in objavljal, zaenkrat dovolj. Prav vsem se res ne bi rad zameril.

Vas pozdravlja
vaš Vane.